

AKADEMIA SZTABU GŁÓWNEGO

Im. gen. broni J. Szwedrowskiego

KATEDRA ARTYLERII

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMIA SZTABU GŁÓWNEGO
Im. gen. broni J. Szwedrowskiego
Data / Seg. Nr. 47
Nr. 115-190

01053

pkk. RIEDL

Archivum Biblioteki Tajnej
AKADEMIA SZTABU GŁÓWNEGO
Im. gen. broni J. Szwedrowskiego

1575

ARTYLERYJSKIE ZABEZPIECZENIE CIEROBY

KORPUSU ARMIJNEGO

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Akademia Obrony

12390

Warszawa, wrzesień 1951 roku

AKADEMIA Sztuki Główna
Im. gen. brać. S. Sierozewskiego

KATEDRA ARTYLERII

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMIA Sztuki Główna
Im. gen. brać. S. Sierozewskiego
Data / Seq. Nr 47
Nr 115-190

5

01053

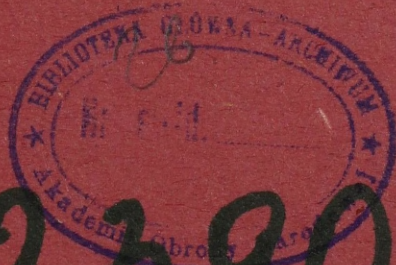
pkk. RIEDL

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMIA Sztuki Główna
Im. gen. brać. S. Sierozewskiego

Nr 575

ARTYLERYJSKIE ZABEZPIECZENIE OBRONY

KORPUSU ARTYLJNEGO

12390

Warszawa, wrzesień 1951 roku

Przew. Prot. nr. 12357. *Dem*

118

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
in.gen.broni K.Swierczewskiego

KATEDRA ARTYLERII

"ZATWIERDZAM".

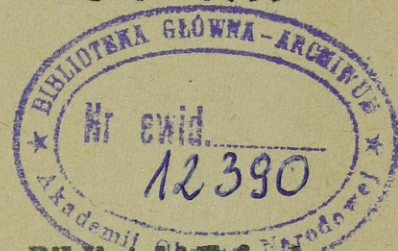
SZEF KATEDRY T.O. i SŁ.SZT.

/-/ PROSTIAKOW
gen.bryg.

T A J N E

Nr.Bibl.Tajnej.....

Egz.Nr.....

płk. R I E D L

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
in.gen.br. K. Swierczewskiego

Dział

Nr

1575

ARTYLERYJSKIE ZABEZPIECZENIE OBRONY KORPUSU

ARMIJNEGO.

Warszawa, wrzesień 1951 roku

116

ARTYLERYJSKIE ZABEZPIECZENIE OBRONY KORPUSU ARMIJNEGO

I. OGÓLNE ZASADY DOWODZENIA ARTYLERIA I ZADANIA ARTYLERII W OBRONIE KORPUSU ARMIJNEGO.

Dowodzenie artylerią korpusu armijnego w obronie na normalnym froncie powinno być scentralizowane na szczeblu dowódcy artylerii korpusu.

Centralizacja dowodzenia w okresie przygotowawczym obrony znajduje swój wyraz w ustaleniu przez dowódcę artylerii korpusu, zgodnie z decyzją dowódcy korpusu, ilościowego, a czasem także jakościowego składu grup artylerii do PGA włącznie i w wyznaczeniu artyleriom poszczególnych dywizji i korpuśnej grupie artylerii zadań na przewidywane etapy walki i w ramach ogólnego planu artyleryjskiego zabezpieczenia obrony korpusu armijnego. W okresie walki obronnej wyrazem centralizacji jest manewr ogniem i sprzętem artylerii, mający na celu skupienie maksymalnego wysiłku artylerii na głównym kierunku działań bojowych korpusu. Trafny od początku podział artylerii, celowe jej ugrupowanie, prawidłowe postawienie zadań, staranne zaplanowanie manewru ogniem i sprzętem oraz dobra organizacja rozpoznania posiadają bardzo duże znaczenie przy planowaniu artyleryjskiego zabezpieczenia obrony, ponieważ naprawianie w toku walki popełnionego błędu przez niezaplanowany manewr jest zazwyczaj bardzo trudne i może spowodować osłabienie siły obrony i jej odporności w najważniejszym momencie walki.

Szeroki pas obrony korpusu armijnego, wynoszący od 16 do 28 km ogranicza możliwości wykonania manewru ogniem i zesrodkowania go w dowolnym miejscu. Dowódca artylerii korpusu rozwija, wobec tego, większą część artylerii, a w szczególności korpuśną grupę artylerii, w taki sposób, aby mogła ona działać na odcinki, które odgrywają zasadniczą rolę taktyczną w systemie obrony korpusu armijnego.

Korpuśna grupa artylerii zajmuje stanowiska ogniowe zwykle w odległości 5 - 6 km od przedniego skraju obrony, dzięki czemu może ona skupiać swój ogień w granicach odcinka szerokości 12 - 15 km.

ARTYLERYJSKIE ZABEZPIECZENIE OBRONY KORPUSU ARMIJNEGO

Spis treści:

I. Ogólne zasady dowodzenia artylerią i zadania artylerii w obronie korpusu armijnego.....str.	2
II. System ogni artylerii w obronie.....str.	7
III. Normy wyposażenia w artylerię korpusu armijnego w obronie.....str.	8
IV. Podział artylerii, ugrupowanie i zadania grup.....str.	16
V. Organizacja artyleryjskiej obrony przeciwpancernej xxxix korpusu armijnego.....str.	25
VI. Praca dowódcy artylerii korpusu i jego sztabu w okresie pobierania decyzji przez dowódcę korpusu.....str.	27
VII. Organizacja współdziałania.....str.	30
1. Współdziałanie z piechotą.....str.	30
2. Współdziałanie wewnątrz artylerii.....str.	32
3. Współdziałanie z innymi broniąmi.....str.	33
VIII. Planowanie działań artylerii przez sztab artylerii korpusu.:.....str.	34
1. Dalekie napady ogniowe.....str.	35
2. Ześrodkowania ognia.....str.	35
3. Ruchome ognie zaporowe.....str.	35
4. Stałe ognie zaporowe.....str.	36
5. Zapobieganie artyleryjskie.....str.	36
6. Zwalczanie artylerii.....str.	40
7. Zwalczanie moździerzy.....str.	40
8. Organizacja artyleryjskiego zabezpieczenia styków.....str.	40
9. Artyleryjskie zabezpieczenie kontrataków.....str.	41
10. Artyleryjska obrona przeciwlotnicza.....str.	43
11. Walka z desantami powietrznymi nieprzyjaciela.....str.	44
IX. Zaopatrzenie w amunicję.....str.	46

W obronie, jak już zostało to poprzednio powiedziane, zasadniczy wysiłek artylerii skupia się na przewidywanym kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela. Jednakże inicjatywa działań bojowych w obronie należy w znacznej mierze do nacierającego przeciwnika i skutkiem tego może się okazać, że przewidywania nie były słuszne i że nieprzyjaciel uderzył nie tam, gdzie się tego spodziewał obrońca. W podobnym wypadku, na kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela może wytworzyć się bardzo niekorzystny dla obrony stosunek sił, którego nie da się wyrównać samymi tylko manewrami ogniem, a to z powodu dużej szerokości pasa obrony korpusu.

Z powyższych względów w obronie odgrywa doniosłą rolę manewr sprzętem artylerii, który pozwala, w toku walki obronnej, polepszyć w znacznym stopniu stosunek sił na zagrożonym kierunku.

W zależności od rozwoju położenia manewr sprzętem może być wykonany w wielu wypadkach, z których najważniejsze są następujące:

- manewr celem wykonania zapobiegania, gdy na wybrany odcinek korpus armijny ściąga artylerię z drugich rzutów; na wyższych szczeblach dowodzenia /armia, front/ artylerię ściąga się również z niezagrożonych kierunków;
- manewr dla wzmocnienia obrony na kierunku zagrożonym, gdy położenie na innym kierunku jest na tyle pomyślne, że można zabrać z niektórych odcinków część artylerii;
- manewr dla artyleryjskiego zabezpieczenia kontrataku drugiego rzutu /odwołu ogólnego/korpusu.

Manewr sprzętem w obronie powinien być wykonany według zawczasu opracowanego planu zawierającego:

- warianty manewru,
- kierunki, na których ma być skupiona artyleria,
- jednostki artylerii przeznaczone do wykonania manewru w poszczególnych przewidywanych wariantach,
- rejony roznieszczenia tych jednostek przed manewrem,
- przewidywane stanowiska ogniowe i punkty obserwacyjne,
- marszruty,
- odległości do przebycia,
- przewidywany czas na przebycie marszruty,
- sposób rozkazodawstwa.

Załącznikiem do planu manewru jest szkic manewru.

Przygotowanie manewru nie może ograniczyć się do teoretycznego opracowania planu, lecz realność jego powinna być szczegółowo sprawdzona w terenie.

Manewr ognien artylerii polega na skupianiu ognia kilku i więcej jednostek artylerii na jednym większym celu lub rozkładaniu ognia na szeregu celów mniejszych.

Zdolność do wykonywania manewru ognien jest jedną z cenniejszych cech nowoczesnej artylerii, gdyż pozwala skupiać bardzo wielką ilość pocisków na ważnym celu i w parę minut później przerzucić ogień na inny cel, znajdujący się nieraz w odległości wielu kilometrów od pierwszego.

Dzięki manewrowi ognien można skierować na zagrożony odcinek ogień artylerii stojącej na sąsiednich nieatakowanych odcinkach i wykorzystać ją przez to do walki ^{na} najważniejszym w danym etapie walki kierunku taktycznym.

Zasięg manewru ognien poszczególnych grup artylerii ustala dowódca artylerii korpusu wyznaczając grupom dodatkowe pasy działania. Możliwości wykonania manewru ognien w pasie obrony korpusu armijnego są zależne od stopnia centralizacji dowodzenia. Im pełniejsza jest centralizacja, tzn. im ściślej jest skupione kierowanie ogniem całej artylerii w ręku dowódcy artylerii korpusu, tym większe są możliwości manewru ognien.

Zadania artylerii we współczesnej obronie, na każdym szczeblu jej organizacji, sprowadzają się zasadniczo do zwalczania czołgów, piechoty, artylerii oraz lotnictwa nieprzyjaciela w ciągu całego czasu prowadzenia działań obronnych. Artyleria wykonuje te zadania w ścisłym współdziałaniu z piechotą, bronią pancerną oraz pozostałymi bronią. Działania artylerii wynikające z jej podstawowych zadań wiążą się ściśle z charakterem działań nieprzyjaciela i wojsk własnych w poszczególnych okresach i etapach obrony.

W okresie przygotowawczym obrony artyleria wykonuje następujące zadania:

- wzbranianie nieprzyjacielowi przygotowań do natarcia, a przede wszystkim gromadzenia sił i prowadzenia rozpoznania, zarówno na ziemi, jak i z powietrza;

- zwalczanie artylerii i moździerzy;
- zwalczanie piechoty oraz wojsk pancernych i zmechanizowanych w rejonach wyczekiwania i na podstawach wyjściowych do natarcia;
- dezorganizowanie systemu dowodzenia przez zwalczanie SD, PO i węzłów łączności.

Ponadto pod koniec tego okresu, a mianowicie kilkanaście lub kilkadziesiąt minut przed rozpoczęciem przez nieprzyjaciela artyleryjskiego przygotowania, artyleria obrony wykonuje czasami zapobieganie, którego celem jest rozbicie w zarodku przygotowanego przez nieprzyjaciela natarcia.

Zapobieganie planuje się i wykonuje na rozkaz dowódcy armii lub dowódcy frontu.

W wypadku gdy korpus organizuje obronę nie w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem, powstają ^{zadania} jeszcze/dodatkowe wynikające z potrzeb zwalczania nieprzyjaciela na dalekim przedpolu, zabezpieczenia walki w pasie przesłaniania i na pozycji pośredniej lub pozycji czat.

Poważsze zadania obejmują:

- zwalczanie nieprzyjaciela na kierunkach jego podejścia i w rejonach gronńdzenia się;
- wsparcie walki oddziałów wydzielonych w pasie przesłaniania przez artylerię obrony / przede wszystkim przez artylerię dalekonośną/ z wysuniętych SO;
- wsparcie walki na pozycji pośredniej lub pozycji czat i osłonę wycofania się.

W okresie prowadzenia walki obronnej zadania artylerii w poszczególnych etapach walki są następujące:

a/ W czasie walki o przedni skraj obrony artyleria powinna zakładać natarcie nieprzyjaciela przed przednim skrajem obrony przez:

- obezwładnienie nieprzyjaciela na podstawach wyjściowych w chwili wyruszenia natarcia;
- zatrzymanie natarcia piechoty i czołgów ogniami zaporowymi, ruchowymi i stałymi;

- zwalczanie drugich rzutów i odwodów w rejonach ich ześrodkowania;
- obezwładnianie względnie osłepianie punktów obserwacyjnych;
- zwalczanie artylerii i moździerzy;
- niszczenie ogniem na wprost nacierających z piechotą czołgów, dział i broni maszynowej.

b/ W etapie walki o pierwszą i drugą pozycję głównego pasa obrony zadanie artylerii polega na niedopuszczeniu do wykorzystania przez nieprzyjaciela osiągniętego częściowego sukcesu. W tym celu artyleria:

- odgradza rejon włamania stąkni ogniami zaporowymi;
- wzbrania podciągania drugich rzutów i odwodów;
- niszczy żywą siłę i czołgi ześrodkowaniami ognia i ogniem na wprost;
- wspiera kontrataki drugich rzutów pułków piechoty i dywizji.

c/ W etapie walki o trzecią pozycję głównym zadaniem artylerii jest niedopuszczenie do przekroczenia głównego pasa obrony przez:

- zabezpieczenie walki obronnej w rejonie włamania i na pozostałych odcinkach walki ogniami jak w poprzednich etapach;
- zabezpieczenie i wsparcie kontrataku drugiego rzutu korpusu.

W wypadku gdy jedna lub obie dywizje pierwszego rzutu korpusu przechodzą do obrony trzeciej pozycji, artyleria:

- osłania wycofanie się oddziałów walczących przed trzecią pozycją;
- zabezpiecza obronę trzeciej pozycji podobnie jak w walce o pierwszą pozycję.

d/ W okresie prowadzenia walki obronnej o drugi pas obrony zadania artylerii są w zasadzie takie same, jak w okresie walki o główny pas obrony.

II. SYSTEM OGNI ARTYLERII W OBRONIE

Podstawą obrony jest ogień wszystkich środków ogniowych, ujęty w jednolity, dobrze przemyślany i zgrany system dostosowany do organizacji obrony i przewidywanych działań nieprzyjaciela i własnych. System ogni obrony powinien umożliwić zwalczanie nieprzyjaciela na . . . możliwie największej głębokości oraz zapewniać skuteczne nasycenie ognia przed przednim skrajem obrony i w głębi obrony, ze szczególnym uwzględnieniem przewidywanego kierunku głównego natarcia nieprzyjaciela.

Spośród broni lądowych uczestniczących w systemie ogni obrony, artyleria jest tą bronią, która dzięki swoim właściwościom może zwalczać na dużej głębokości zasadnicze zgrupowanie uderzeniowe nieprzyjaciela przez cały czas trwania jego działań bojowych. Przez nieprzerwaną ciągłość i skuteczność swego działania artyleria zapewnia obronie odporność i wytrwałość w walce ze współcześnie wyposażonym, przeważającym liczebnie nieprzyjacielem.

System ogni artylerii i moździerzy w obronie powinien uwzględniać:

- możność wykonania dalekich napadów ogniowych i ześrodkowań ognia na kolumny w marszu i zgrupowania wojsk w rejonach ich roznieszczenia, celem zadania . in strat, opóźnienia podejścia i rozwinięcia;
- wsparcie walki oddziałów wydzielonych w pasie . przesłaniań;
- wsparcie walki na pozycji wysuniętej lub pozycji . czat;
- niszczenie sił żywych i środków ogniowych nieprzyjaciela w rejonach wyczekiwania i na podstawach . wyjściowych do natarcia;
- skuteczną obronę przeciwpancerną przedniego skraju . i na całej głębokości taktycznej obrony;
- ciągłą zaporę ogniową artylerii i moździerzy związaną z systemem ogni piechoty przed przednim skrajem i w głębi pasa obrony, celem zwalczania piechoty nieprzyjaciela;

- zwalczanie artylerii i moździerzy przez cały czas trwania działań bojowych w obronie;
- osłonę zajmowania podstaw wyjściowych i wsparcie kontrataków drugich rzutów /odwodów/;
- zabezpieczenie skrzydeł i styków.

III. NORMY WYPOSAŻENIA W ARTYLERIE KORPUSU ARMIJNEGO W OBRONIE

Potrzebna w obronie ilość ^{środków} artylerii jest zależna od zadania korpusu armijnego, położenia i terenu. Korpus organizujący obronę kierunku, gdzie spodziewane jest główne uderzenie nieprzyjaciela, powinien posiadać więcej środków ogniowych na 1 km frontu, aniżeli korpus na kierunku mniej zagrożonym. Z tej przyczyny nie można nigdy określać szablonowo ilości artylerii potrzebnej korpusowi do zapewnienia skutecznej obrony, lecz należy ustalić ją zawsze na podstawie wyczerpującej oceny realnych warunków organizowania i prowadzenia obrony.

Na podstawie doświadczeń Wielkiej Wojny Narodowej Związku Radzieckiego ustalono pewne normy przeciętnego nasycenia korpuśnego x/ środkami artylerii na 1 km frontu, przy których obrona powinna być wystarczająco odporna, a mianowicie 25 - 30 luf przeciwpancernych i 25 - 30 luf ognia pośredniego na 1 km frontu. Normy te jednak należy uważać tylko za orientacyjne.

Nasycenie, potrzebne w każdym konkretnym wypadku obrony, należy ustalać uwzględniając przede wszystkim następujące czynniki:

- ważność bronionego kierunku i szerokość pasa obrony oraz szerokość odcinków, na których jest przewidywane główne uderzenie nieprzyjaciela;

x/ Pod "przeciętne nasycenie korpuśne" należy rozumieć nasycenie, jakie korpus osiąga przy uwzględnieniu wszystkich posiadanych środków zarówno organicznych, jak i wzmocnienia, bez względu na to, czy wezmą one udział w wykonaniu SOZ przed przednią skrajem czy nie.

- siły, skład, ugrupowanie bojowe i przewidywane zaniary nieprzyjaciela;
- przydatność terenu do obrony.

Najskuteczniejszym sposobem wsparcia przez artylerię walki piechoty odpierającej natarcie nieprzyjaciela jest ciągła zapora ogniowa w postaci stałego ognia zaporowego /SOZ/ przed przednim skrajem obrony. Dlatego też przy obliczaniu potrzebnego w obronie nasycenia artylerią strzelającą ogniem pośrednim przyjmuje się za podstawę ilość dział i noździerzy niezbędną dla wykonania stałego ognia zaporowego /SOZ/ jednocześnie na całej szerokości odcinka zagrożonego masowym natarciem nieprzyjaciela.

Normalnie, w pasie obrony korpusu, obok odcinków terenu sprzyjających prowadzeniu natarcia przez nieprzyjaciela występują i takie odcinki, gdzie teren jest wyraźnie niedogodny dla natarcia lub nawet wogóle wyklucza możliwość wykonania natarcia poważniejszymi siłami. Doświadczenie wykazało, że przeciętnie tylko 50 - 60% terenu daje nieprzyjacielowi możliwość prowadzenia głównego wysiłku natarcia. Mając to na uwadze przyjmujemy, że korpus w obronie w normalnych warunkach może zorganizować trwałą obronę dysponując taką ilością artylerii, jaka jest potrzebna dla jednoczesnego wykonania stałego ognia zaporowego /SOZ/ na 50 - 60% szerokości pasa obrony.

Znajomość tej normy ułatwia obliczenie niezbędnej ilości artylerii wzmocnienia dla korpusu armijnego, aczkolwiek jest to tylko norma orientacyjna, przeciętna. W rzeczywistości wzmocnienie korpusu artylerią powinno następować na podstawie konkretnego obliczenia potrzeb korpusu i posiadanych środków. Obliczając ilość środków wzmocnienia należy uwzględnić:

- szerokość odcinka zagrożonego, przed którym trzeba zapewnić jednoczesne wykonanie stałego ognia zaporowego /SOZ/ na całej szerokości;
- możliwości wykonania stałego ognia zaporowego /SOZ/ etatowymi środkami korpusu, które faktycznie będą mogły działać na danym odcinku;

Różnica między potrzebną ilością środków, a ilością środków etatowych, których można będzie użyć na zagrożonym odcinku, określi potrzebną ilość środków wzmocnienia.

Przykład: Korpus organizuje obronę w pasie szerokości 20 km. Według oceny dowódcy armii główny wysiłek nieprzyjaciela może objąć odcinek szerokości 12 km więc przed tym odcinkiem korpus powinien posiadać możność wykonania SOZ 100%; na pozostałych 8 kilometrach wystarczą środki organiczne.

Zę środków organicznych w wykonaniu SOZ na 12 kilometrowym zagrożonym odcinku obrony może wziąć udział przeciętnie około:

- 6 komp. 82mm noźdz. pułków piechoty I rzutu	- 1200m SOZ
- 3 bat. 120mm " pułków piechoty I rzutu	- 900m SOZ
- 4 dywizjony z pułków artylerii dywizji I rzutu korpusu	- 2400m SOZ
- pułk artylerii ciężkiej korpusu	- 2100m SOZ

Razem	6600m SOZ.

Wobec tego dla wykonania SOZ na odcinku szerokości 12 km brak środków dla 5400 m /12.000-6600/.

Jako wzmocnienie mogą być przydzielone albo haubice 122mm albo noździerze 120 mm - więc na każde brakujące 50 metrów SOZ potrzeba dać jedno działo /haubicę lub noździerz/. Niezbędne wzmocnienie w tym wypadku wyniesie $5400:50=108$ dział.

Na pozostałych 8 kilometrach pasa obrony korpusu w SOZ przed przednim skrajem obrony korpusu weźną udział:

- około 4 komp. 82mm noździerzy pozostałych batalionów broniących przedniego skraju.	800 m SOZ
- 2 baterie 120mm noździerzy z dwóch pułków I rzutu	600 m SOZ
- 2 dyony pal /76mm/	600 m SOZ

Razem:	2000 m SOZ.

Przy takim rozwiązaniu na 12 kilometrach odcinka zagrożonego artyleria będzie mogła wykonać SOZ w 100%, a na 8 km odcinka o znaczeniu drugorzędnym tylko w 25%.

W danym konkretnym wypadku korpus będzie dysponował do ognia pośredniego:

- w trzech dywizjach piechoty po 135 luf.	405 luf.
- w korpuśnym pułku artylerii ciężkiej.	36 luf
- w artylerii wzmocnienia.	108 luf

Razem	549 luf,

co w całym 20 kilometrowym pasie obrony daje przeciętne nasycenie korpusne 27,5 luf do ognia pośredniego na 1 km frontu.

Współczesna obrona powinna być przede wszystkim przeciwpancerna tj. zdolna do odparcia masowo użytych czołgów nieprzyjaciela.

Obronę przeciwpancerną w ramach korpusu armijnego organizuje się na całą głębokość taktyczną obrony. Przyjmuje się przy tym za zasadę takie rozmieszczenie środków przeciwpancernych, przy którym nacierające wojska pancerne nieprzyjaciela w wypadku własnania się będą miały na swej drodze ciągłą głęboko urzutowaną, zorganizowaną i odporną obronę przeciwpancerną. Szczególnie silną obronę przeciwpancerną organizuje się na prawdopodobnych kierunkach masowego uderzenia czołgów nieprzyjaciela.

Ciągłość i odporność obrony przeciwpancernej osiąga się przez odpowiednie do warunków obrony rozmieszczenie środków przeciwpancernych w kompanijnych przeciwpancernych punktach oporu i batalionowych węzłach przeciwpancernych, w rejonach przeciwpancernych oraz przez wznoczenie w toku walki kierunków zagrożonych artyleryjskimi odwodami przeciwpancernymi /odwodami pancernymi, saperскими oddziałami zaporowymi, artylerią ściągniętą z odcinków mniej zagrożonych/.

Ogólna ilość artylerii potrzebna do zabezpieczenia obrony przeciwpancernej zależy od przypuszczalnej ilości czołgów, jaką nieprzyjaciel może użyć do natarcia na danym kierunku, a także od tego, z iloma czołgami może walczyć skutecznie jedno działo przeciwpancerne obrony.

Wobec poważnego rozwoju wojsk pancernych trzeba się liczyć z tym, że na głównym kierunku natarcia ilość nacierających czołgów będzie bardzo duża i na całej głębokości taktycznej wyniesie 100 - 120 czołgów na jedn^e kilometr frontu, z czego około 1/3 z nich i więcej może być.

Na podstawie doświadczeń Armii Radzieckiej z ostatniej wojny przyjmuje się, że jedno działo przeciwpancerne może zniszczyć przeciętnie dwa czołgi nieprzyjacielskie. Jednak dla zakłamania natarcia czołgów nieprzyjacielskich nie jest konieczne zniszczenie wszystkich czołgów. Normalnie natarcie czołgów

zostaje zakłamaną przy zniszczeniu około 50% nacierających
maszyn. Z tego powodu przyjmuje się, że zostanie zapewniona
wystarczająco silna obrona przeciwpancerna jeżeli stosunek
ilości dział przeciwpancernych do ilości nacierających
czołgów wyniesie 1 dział przeciwpancerne na trzy czołgi.

Wynika stąd, że dla odparcia natarcia 100-120 czołgów
należy mieć na jednym kilometrze frontu na kierunku największe-
go zagrożenia 30 - 40 dział przeciwpancernych^{x/} urzutowanych
w głąb na całą głębokość taktyczną obrony.

Z tej ilości 12 - 15 dział przeciwpancernych rozmieszcza
się w obrębie batalionów pierwszego rzutu, tj. na pierwszej
pozycji głównego pasa obrony. Ilość ta powinna wystarczyć do
odparcia natarcia pierwszego rzutu czołgów. Pozostałe działa
/ z ogólnej liczby 30-40/ to są: działa wchodzące w skład
jednostek znajdujących się w dalszych rzutach; działa sta-
nowiące obsadę rejonów przeciwpancernych; działa wchodzące
w skład artyleryjskich odwodów przeciwpancernych dywizyj i
korpusu.

W przeciętnych warunkach obrony na drugiej pozycji
głównego pasa obrony mogą znajdować się:

- organiczne działa przeciwpancerne batalionów		
pierwszego rzutu pułków piechoty /2x2/.....	4	- 4
- pułkowe rejon przeciwpancerne 2x/8-12/	16	- 24
- cw. pułkowe artyleryjskie odwody		
przeciwpancerne.	6	- 12
	Razem	26 - 40 dział

Na trzeciej pozycji:

- organiczne działa pułku piechoty drugiego		
rzutu dywizji.	16	- 16
- dywizyjny rejon przeciwpancerny.	8	- 24
- artyleryjski odwód przeciwpancerny dywizji	12	- 12
	Razem	36 - 52 dział

x/ Pod określeniem "działa przeciwpancerne" rozumie się
również czołgi i działa pancerne użyte do obrony
przeciwpancernej.

Razem na drugiej i trzeciej pozycji może znajdować się od 62 do 92 dział przeciwpancernych, czyli przeciętnie, przy 8 - 10 km szerokości pasa obrony dywizji, około 7 - 10 dział na jeden kilometr.

Ogólne nasycenie więc głównego pasa działami przeciwpancernymi wyniesie okragło od 20 do 25 dział na jeden kilometr /nasycenie pierwszej pozycji plus nasycenie drugiej i trzeciej/.

Między głównym i drugim pasem obrony oraz w rejonie drugiego pasa znajdują się:

- organiczne środki dywizji drugiego rzutu korpusu^{x/}, z których od 2/3 do 3/4 - w pasie zagrożonym nasowym natarciem czołgów /szerokość tego pasa przeciętnie 8 - 10 km/ 60 - 70
 - korpuśny rejon /rejon/przeciwpancerny.. . 16 - 24
 - korpuśny artyleryjski odwód przeciwpancerny 24 - 48
- Razem 100 - 142

dział przeciwpancernych, co daje nasycenie około 10-15,

Reasunując: w przeciętnych warunkach rozmieszczenie elementów obrony przeciwpancernej na kierunku głównego zagrożenia nasowym natarciem czołgów może dawać następujące nasycenie działami przeciwpancernymi:

- pierwsza pozycja głównego pasa obrony..... 12 - 15
- druga pozycja "- " "- 3 - 4
- razem w pułku piechoty pierwszego rzutu 15 - 19
- trzecia pozycja głównego pasa obrony..... 4 - 6
- razem w dywizji pierwszego rzutu
- korpusu okragło 20 - 25

UWAGA: W czasie dynamiki walki nasycenie przeciwpancerne na szczeblu dywizji może wzrosnąć w wypadku użycia odwodu pancernego dywizji do wzmocnienia obrony przeciwpancernej.

x/ Wliczając w to około 50% organicznego pułku : pancernego dywizji drugiego rzutu.

- między głównym a drugim pasem obrony
i w drugim pasie.....10 - 15
- razem na całej głębokości obrony
korpusu armijnego.....Ł..... 30 - 40

Jest to przeciętne rozniieszczenie artylerii przeciwpancernej, jakie mamy w statyce, podobnie jak ilość 100 - 120 czołgów nieprzyjaciela na 1 km frontu natarcia jest jedynie liczbą przeciętną, jaką może nieprzyjaciel mieć w swym pasie natarcia. Na kierunku głównego uderzenia, a szczególnie w miejscu wprowadzenia drugiego rzutu korpusu - dywizji pancernej, nieprzyjaciel może osiągnąć nasycenie jeszcze wyższe. Nieprzyjaciel użyje prawdopodobnie swą dywizję pancerną /w sile około 300 czołgów/ do przełamania trzeciej pozycji głównego pasa obrony, nacierając nią na froncie około 4 km. Zadaniem obrony korpusu armijnego w tym wypadku, a w szczególności zadaniem obrony przeciwpancernej, jest niedopuszczenie do przełamania głównego pasa obrony. Dla odparcia jednak natarcia dywizji pancernej, nasycenie przeciwpancerne, które jest możliwe do osiągnięcia w statyce jest niewystarczające.

Potrzebne dla wykonania tego zadania nasycenie można osiągnąć dopiero przez wykonanie manewru artyleryjskich odwołów przeciwpancernych i odwołów pancernych korpusu.

Orientacyjnie artyleryjskie możliwości odparcia przez obronę przeciwpancerną korpusu armijnego natarcia dywizji pancernej przedstawiają się następująco:

Nacierającym na froncie około 4 km 300 czołgów npla, obrona może przeciwstawić:

- elementy obrony przeciwpancernej trzeciej
pozycji - 4-6 dział na 1 km w pasie 4 km..... 16
 - artyleryjski odwód przeciwpancerny korpusu..... 24
 - odwód pancerny korpusu..... 40
- Razem 80 -152

dział przeciwpancernych, czołgów i dział pancernych, przeciwko 300 czołgom nieprzyjaciela. Biorąc pod uwagę ustalony poprzednio stosunek - jedno działko przeciwpancerne na 3 czołgi nieprzyjaciela - należy uważać, że przy takim nasyceniu obrona zdoła wykonać swoje zadanie.

W wypadku wprowadzenia przez nieprzyjaciela jeszcze silniejszego drugiego rzutu czołgów, np. dwu dywizji pancernych w pasie obrony jednego korpusu armijnego, konieczną będzie pomoc dowódcy armii. W tym wypadku kośćceń obrony przeciwpancernej staną się przeważnie elementy obrony drugiego pasa, a odwody korpusu i armii będą użyte wspólnie.

Na podstawie ustalonych w ten sposób potrzeb i możliwości korpusu można uważać, że nasycenie środkami przeciwpancernymi w wysokości 30 - 40 dział na głównym kierunku zagrożenia wystarcza, żeby zapewnić skuteczną obronę przeciwpancerną.

Na kierunkach pomocniczych nasycenie artylerią przeciwpancerną oczywiście powinno być niższe. W zasadzie składają się na nie tylko działa organiczne dywizyj piechoty pierwszego rzutu. Przyjmując że dywizja broni pasa szerokości około 10 - 12 km i posiada przy tym około 90 etatowych dział przeciwpancernych, ^{x/} będzie ona mogła stworzyć swymi etatowymi środkami nasycenie 7 - 9 dział na 1 km frontu.

Znajomość norm nasycenia pozwala na obliczenie potrzebnego korpusowi wzmocnienia artylerią przeciwpancerną.

Obliczenie polega na ustaleniu różnicy między ilością dział /czołgów, dział pancernych/ potrzebnych korpusowi armijnemu do zorganizowania obrony przeciwpancernej, a ilością środków posiadanych. Np. przyjmując, że korpus w swym 20 kilometrowym pasie obrony na 8 km kierunku silnie zagrożonego przez czołgi i 12 km o znaczeniu drugorzędnym, potrzeby korpusu w artylerii przeciwpancernej wyniosą:

- na kierunku zagrożonym 8x/30-40/...	240-320
- na kierunku drugorzędnym 12x/7-9/.....	84-108

	Razem 324-428

dział przeciwpancernych, czołgów i dział pancernych.

Korpus posiada organicznych dział przeciwpancernych około 270 ^{xx/} - więc niezbędne wzmocnienie wynosi od 54 do 158 dział. Uwzględniając że korpus może wykorzystać do obrony przeciwpancernej dodatkowo 1-2 dywizjony art. 76mm z artylerii dywizyj pierwszego rzutu, można ograniczyć wzmocnienie do

 x/ Wliczając w to około 50% organicznego pułku pancernego dywizji.
 xx/ Wliczając w to około 50% organicznych pułków pancernych dywizyj piechoty.

42 - 134 dział.

Na powyższą ilość powinny się złożyć zarówno działa przeciwpancerne, jak i czołgi /działa pancerne/. Wzmocnienie korpusu, zależnie od posiadanych przez armię środków i ważności kierunku broniącego przez korpus może wynosić np. dwa pułki artylerii przeciwpancernej lub przy silniejszym wzmocnieniu: pięć pułków artylerii przeciwpancernej.

Reasumując: korpus armijny broniący głównego kierunku w przeciętnych warunkach terenowych powinien być wzmocniony nie mniej niż jedną brygadą artylerii haubic celem wsparcia walki broniących się jednostek. Dla wykonania innych zadań, jak np. zwalczanie artylerii, korpus powinien otrzymać przynajmniej jeszcze jedną brygadę artylerii ciężkiej.

Przeciętne korpuśne nasycenie artylerią do ognia pośredniego może się wahać w granicach 25-35 dział i noździerzy na jeden kilometr frontu.

Na kierunkach szczególnie ważnych lub w terenie trudnym do obrony, nasycenie powinno być odpowiednio wyższe.

IV. PODZIAŁ ARTYLERII, ROZMIESZCZENIE I ZADANIA GRUP.

Podział artylerii w obronie powinien być dostosowany do ważności zadań jednostek broniących poszczególnych kierunków w pasie obrony korpusu; artyleria w żadnym wypadku nie może być równomiernie rozdzielona wzdłuż całego frontu.

Dowódca korpusu w myśli przewodniej decyzji podaje, jaki odcinek swego pasa obrony uważa za najważniejszy, i określa - przybliżeniu, jaki procent tego odcinka ma być osłonięty stałym ogniem zaporowym oraz jakie ma być osiągnięte nasycenie środkami artylerii przeciwpancernej. Na tej podstawie dowódca artylerii korpusu proponuje, a po zatwierdzeniu propozycji, przeprowadza podział artylerii.

Przy podziale artylerii na szczeblu korpusu armijnego przyjmuje się za zasadę, że przede wszystkim należy zaspokoić najistotniejsze potrzeby dywizyj pierwszego rzutu korpusu zarówno w zakresie obrony przeciwpancernej, jak i ogólnych potrzeb wsparcia walki obronnej. - Podział artylerii powinien zapewniać dywizjom możliwość zorganizowania pułkowych i dywizyjnych grup artylerii według ustalonego przez dowódcę korpusu

składu, pozostawiając równocześnie w bezpośredniej dyspozycji dowódcy artylerii korpusu dostateczną ilość środków artyleryjskich dla sformowania korpuśnej grupy artylerii i artyleryjskiego odwołu przeciwpancernego oraz dla obsadzenia korpuśnego rejonu przeciwpancernego.

Dywizja drugiego rzutu od razu artylerią się nie wznacza. Artylerię, przewidzianą do wznoczenia dywizji drugiego rzutu włącza się normalnie do KGA do czasu wprowadzenia dywizji do walki.

Organiczna artyleria dywizji drugiego rzutu pozostaje w rejonie jej rozmieszczenia z głównym zadaniem zapewnienia obrony przeciwpancernej, na wypadek niespodziewanego przedarcia się czołgów. Ze względu na donośność sprzętu artyleria dywizji drugiego rzutu zadania wzmocnienia ognia artylerii dywizji pierwszego rzutu może wykonywać dopiero po włamaniu się nieprzyjaciela w główny pas obrony.

Dowódca artylerii korpusu proponuje dowódcy korpusu:

- ilościowy skład pułkowych i dywizyjnych grup artylerii dla dywizyj pierwszego rzutu;
- skład korpuśnej grupy artylerii/KGA/ i jej rozmieszczenie;
- skład i rejon rozmieszczenia artyleryjskiego odwołu przeciwpancernego;
- skład i miejsce korpuśnego rejonu /rejonów/ przeciwpancernego.

Podstawą do określenia ilościowego składu grup są potrzeby piechoty. W pierwszej kolejności należy zapewnić zorganizowanie pułkowych grup dla pułków pierwszego rzutu.

Jeżeli ilość środków dyspozycyjnych pozwala, to można zorganizować pułkowe grupy i dla pułków drugiego rzutu dywizyj pierwszego rzutu. Pułkowa grupa artylerii powinna być tak silna, by mogła wyznaczyć przynajmniej po jednym dywizjonie wsparcia dla batalionów pierwszego rzutu pułku, zachowując równocześnie najmniej jeden dywizjon podręczny, którym dowódca pułku piechoty mógłby wznoczyć ogień dywizjonów wspierających poszczególne bataliony. W wypadku gdy dywizja broni głównego kierunku, PGA powinna mieć o jeden dywizjon więcej - dla

wsparcia batalionu drugiego rzutu pułku. W dywizji broniącej kierunku drugorzędnego i dysponującej wskutek tego mniejszą ilością artylerii, czasem trzeba będzie zrezygnować z dywizjonów podręcznych dowódców pułków.

Tak więc skład pułkowych grup artylerii pułków pierwszego rzutu w zależności od ważności bronionego przez pułk kierunku i ilości posiadanej artylerii, może się wahać w granicach od dwóch do czterech dywizjonów. Ta ilość dywizjonów pozwoli wykonać siłami pułkowej grupy i noździerzy pułku piechoty stały ogień zaporowy przed odcinkiem pułku na szerokości do 1900 metrów / przy PGA w składzie dwu dywizjonów/ lub do 3100 metrów /przy PGA w składzie czterech dywizjonów/.

Dywizyjna grupa artylerii powinna być tak silna, by jej interwencja ogniowa na korzyść jednego z pułków piechoty mogła dać szybki i decydujący skutek. Jako niernik siły DGA można przyjąć możliwość uzupełnienia przez DGA do 100% stałego ognia zaporowego przed odcinkiem obrony pułku na głównym kierunku. Na przykład - pułk piechoty broni odcinka szerokości 4 km i na możliwość wykonania siłami PGA i noździerzy SOZ na froncie 2200 metrów; do wykonania SOZ przed całym odcinkiem brak mu 1800 m /4000-2200/. Tę brakującą ilość powinna mieć możliwość uzupełnić DGA, a więc powinna ona mieć 3 dywizjony haubic 122mm /1800:500-3/.

Pułkowe grupy artylerii zajmują rejonów stanowisk ogniowych pomiędzy 1 i 2 pozycją i w obrębie drugiej pozycji, z tym, że przed 2 pozycją będą rozmieszczone z zasady dyony noździerzy i bardzo często dyony armat 76mm. Dywizyjne grupy artylerii zajmują rejonów stanowisk ogniowych między drugą a trzecią pozycją i w rejonie trzeciej pozycji.

Korpusna grupa artylerii tworzy się w obronie zwykle w składzie od 3 - 6 dywizjonów i nie dzieli się jej na podgrupy.

W skład korpusnej grupy artylerii powinien wchodzić organiczny pułk artylerii ciężkiej /p.a.c./ oraz ciężka artyleria ze składu artylerii wzmocnienia. W miarę możliwości należy przydzielać do KGA 3-4 dywizjony 122mm haubic,

które przeznacza się do wzmocnienia dywizji drugiego rzutu przy wprowadzaniu jej do walki. Przydzieloną do korpusu artylerię rakietową M-13 włącza się zazwyczaj do dywizji broniącej głównego kierunku lub zachowuje się w dyspozycji dowódcy korpusu i wykorzystuje się do zapobiegania, zwalczania artylerii i wsparcia kontrataków.

Rejon głównych stanowisk korpusnej grupy artylerii powinno się wybierać zasadniczo na kierunku spodziewanego głównego uderzenia nieprzyjaciela, w odległości około 5-6 km od przedniego skraju głównego pasa obrony, zwykle w rejonie trzeciej pozycji.

Do zasadniczych zadań korpusnej grupy artylerii należy:

- wzmocnienie ognia artylerii dywizyj;
- zwalczanie artylerii nieprzyjaciela;
- zwalczanie odwodów nieprzyjaciela i obozwałnianie stanowisk dowodzenia;
- zabezpieczenie styków z sąsiadami;
- wsparcie kontrataków.

Zasadniczym przeznaczeniem artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego korpusu jest zatrzymanie a następnie zniszczenie czołgów nieprzyjaciela, którym udało się wdrzeć w głąb obrony.

Artyleryjski odwód przeciwpancerny korpusu tworzy dowódcą artylerii korpusu z przydzielonej do korpusu artylerii, przeciwpancernej uzupełniając ją w razie potrzeby czołgami lub artylerią pancerną i wznacając jednostkami miotaczy ognia i saperami.

Odwód przeciwpancerny na szczeblu korpusu tworzy się zawsze.

Przeciętnie w skład artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego korpusu wchodzi: jeden do dwóch pułków artylerii przeciwpancernej / wyjątkowo brygada/ i około kompanii saperów. Mogą jednak zachodzić wypadki, że odwód będzie słabszy, gdyż przy podziale posiadanej artylerii przeciwpancernej przede wszystkim należy dążyć do odpowiedniego nasycenia pierwszej pozycji, przynajmniej na najbardziej zagrożonych kierunkach.

Ogólnie, przy wydzieleniu artylerii przeciwpancernej do artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego korpusu należy uwzględnić:

- przypuszczalną ilość i ugrupowanie czołgów nieprzyjaciela;
- ogólną ilość posiadanych środków przeciwpancernych;
- niezbędne wzmocnienie środkami przeciwpancernymi dywizyj pierwszego rzutu a szczególnie dywizji na kierunku przewidywanego głównego uderzenia nieprzyjaciela;
- ilość prawdopodobnych kierunków działania czołgów nieprzyjaciela i stopień zagrożenia na poszczególnych kierunkach.

Artyleryjski odwód przeciwpancerny wprowadzony do walki nie może być w krótkim czasie użyty ponownie na innym kierunku. Dla zapewnienia dowódcy korpusu posiadania stałego artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego, należy przewidzieć odtworzenie odwodu po skierowaniu go na rubież rozwinięcia. Odtworzenie odwodu w czasie walki może nastąpić kosztem jednostek artylerii przeciwpancernej z kierunków nieatakowanych, kosztem dywizjonów armat 76mm wchodzących w skład grup artylerii na kierunkach mniej zagrożonych lub wreszcie kosztem jednostek artylerii przeciwpancernej przybywających z odwodu dowódcy armii.

Odwód przeciwpancerny korpusu rozmieszcza się w miejscu ukrytym przed obserwacją lotniczą, w odległości 10-12 km od przedniego skraju obrony tj. w rejonie drugiego pasa obrony. Rejon rozmieszczenia artyleryjskiego odwodu powinien być starannie wybrany i przygotowany do obrony przeciwpancernej jako rejon przeciwpancerny. Odwód musi zachować stałą gotowość marszową.

Artyleryjski odwód przeciwpancerny otrzymuje 2-4 kierunki działania, a na każdym z nich 2-3 rubieże rozwinięcia.

Rubieże rozwinięcia artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego korpusu wyznacza się między drugą a trzecią pozycją i na trzeciej pozycji głównego pasa obrony.

Wybór rubieży dostosowuje się do położenia rejonów przeciwpancernych i SO artylerii tak, by można było z nimi ogniowo. Ponadto przy wyznaczaniu rubieży rozwinięcia

trzeba uwzględniać rubieżę rozwinięcia odwodu pancernego i saperskiego oddziału zaporowego oraz system pozycji pośrednich i ryglowych.

Rubieżę rozwinięcia rozpoznaje i przygotowuje dowódca artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego na podstawie rozkazu dowódcy artylerii korpusu. Rubieżę rozwinięcia powinny w miarę możliwości łączyć się z rejonami naturalnych przeszkód przeciwpancernych i zapór inżynieryjnych.

Możliwe kierunki działania broni pancernej nieprzyjaciela powinny być dokładnie rozpoznane i przeanalizowane, a stanowiska ogniowe na poszczególnych rubieżach zawczasu przygotowane. Rozpoznanie rubieży przeprowadza się wraz z rozpoznaniem saperskim, celem ustalenia planu ninowania uzgodnionego z systemem ognia przeciwpancernego.

Artyleryjski odwód przeciwpancerny wysuwa się na rubież rozwinięcia wtedy, gdy dowódca korpusu rozpozna już kierunek głównego uderzenia czołgów nieprzyjaciela i oceni, że nacierające czołgi mogą wdrzeć się w głąb obrony.

Na podstawie doświadczeń wojny ustalono, że z chwilą zarysowywania się przełamania przez nieprzyjaciela drugiej pozycji głównego pasa obrony, artyleryjski odwód przeciwpancerny powinien osiągnąć gotowość do działania na rubieży w rejonie trzeciej pozycji.

Sztab artylerii korpusu powinien przeprowadzić obliczenie czasu i ustalić dokładnie moment / w zależności od tempa posuwania się czołgów nieprzyjaciela/, w którym trzeba będzie wydać dowódcy artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego rozkaz do wyjazdu na rubież rozwinięcia, aby zdążył ją zająć i spotkać czołgi nieprzyjaciela ogniem na odpowiednią odległość /800-1000 m/.

Dla obliczenia czasu sztab artylerii korpusu powinien uwzględnić:

- odległość rubieży rozwinięcia do rejonu rozmieszczenia odwodu;
- czas potrzebny na uruchomienie odwodu;
- czas na dojazd do \pm 50 na rubieży rozwinięcia;
- czas na rozwinięcie.

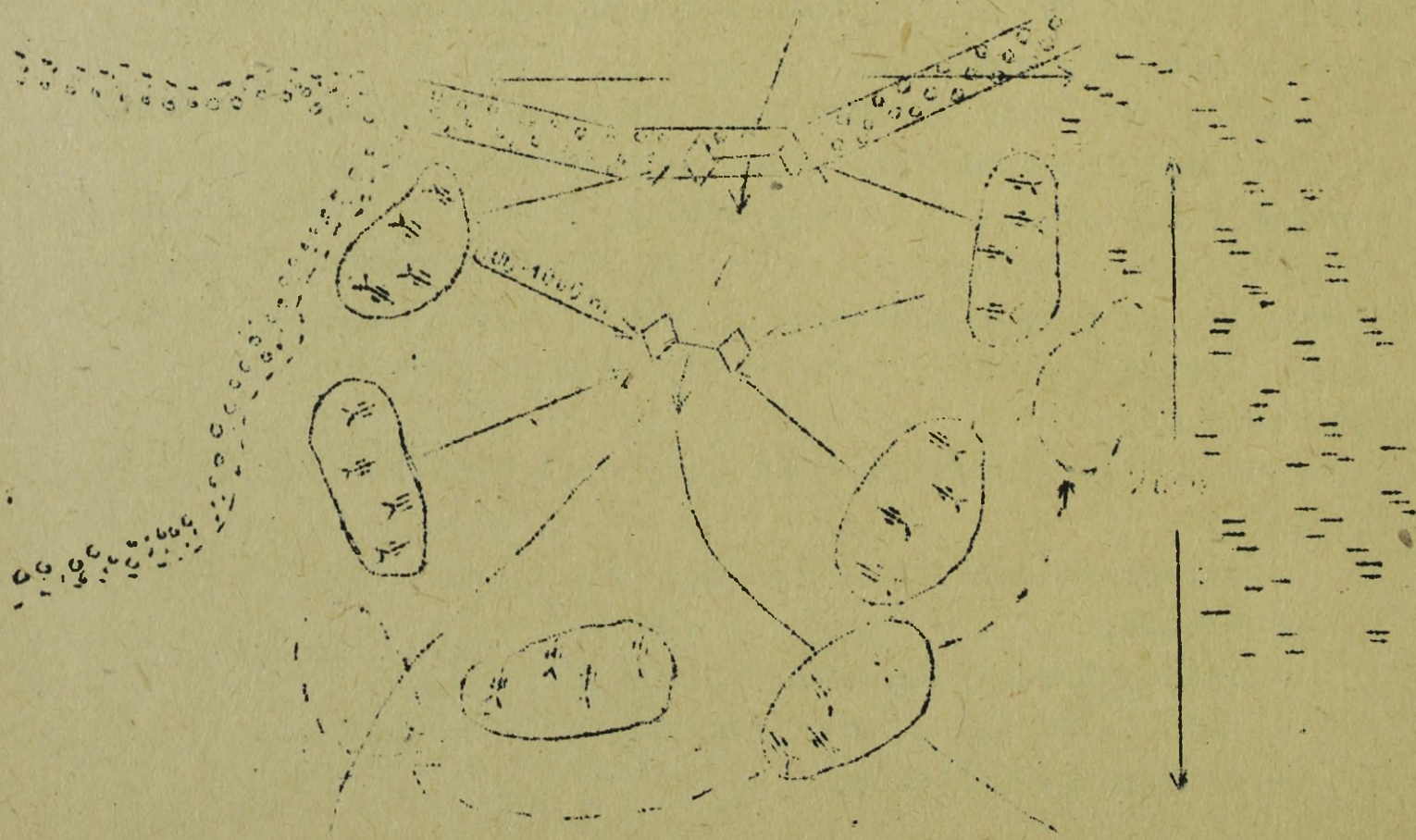
Sprawne zajęcie SO ma decydujące znaczenie dla całego działania artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego. Dlatego też nie powinno się polegać na szych teoretycznych obliczeniach czasu, lecz należy w miarę możliwości przeprowadzić kilka ćwiczeń praktycznych i na podstawie uzyskanych danych określić dokładnie czas potrzebny na zajęcie rubieży rozwinięcia.

Ugrupowanie bojowe artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego na rubieży rozwinięcia powinno być dostosowane do terenu oraz położenia innych elementów obrony przeciwpancernej i powinno zapewniać poszczególnym bateriom najlepsze warunki wykonania zadania, by przy najmniejszych stratach własnych zadać jak największe straty nieprzyjacielowi.

Jak wykazują doświadczenia Armii Radzieckiej, najlepsze wyniki osiąga się przy ugrupowaniu odwodu w taki sposób, by można było prowadzić do czołgów ogień boczny, najlepiej jednocześnie z dwóch stron, w połączeniu z ogniem czołowym. Typowym przykładem takiego ugrupowania jest tzw. "worek ogniowy".

Przy systemie "worka ogniowego" ugrupowanie bojowe odwodu na kształt trójkąta lub łuku, skierowanego podstawą /cięcia^w/ w kierunku uderzenia czołgów nieprzyjaciela.

Schemat takiego ugrupowania przedstawia rys. Nr. 1.

Rys Nr 1

Trzeba jednak stale pamiętać, że stosowanie jakiegobądź szablonu w ugrupowaniu odwodu przeciwpancernego jest niedopuszczalne. W każdym wypadku ugrupowanie odwodu powinno być dostosowane do konkretnych warunków. Zasadą ogólną jest, że ugrupowanie nie powinno być linearne i że należy zawsze stworzyć pewną głębokość urzutowania dział przeciwpancernych. W wypadku, gdy chodzi o bardzo silne zanknięcie wąskiego przejścia, należy ugrupować odwód w dwóch a nawet w trzech rzutach, rozwijając większość baterij w pierwszym rzucie.

Dowódca artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego, wprowadzając go do walki, pozostawia zwykle część odwodu w swej dyspozycji /np. jedną baterię/, by zachować możność wzmocnienia obrony na kierunku najsilniejszego działania czołgów nieprzyjaciela.

Zasadniczym zadaniem korpusznego rejonu przeciwpancernego jest pogłębienie obrony przeciwpancernej i rozbicie zwartości natarcia czołgów, którym udało się przekonać główny pas obrony, celem uniemożliwienia im atakowania z marszu drugiego pasa obrony.

Zadanie swe korpusny rejon przeciwpancerny spełnia dezorganizując ogniem ugrupowanie bojowe czołgów, zadając im straty i zmuszając je do zmiany pierwotnego kierunku natarcia. Na wypadek zmiany kierunku natarcia czołgów na skrzydłach rejonu przeciwpancernego należy założyć pola minowe i inne zapory przeciwczołgowe oraz przygotować ogień artylerii z drugiego pasa obrony.

Rejon przeciwpancerny powinien być bardzo dokładnie zamaskowany przed rozpoznaniem lotniczym, ażeby jego położenie w terenie nie było znane nacierającym czołgom i stanowiło dla nich zaskoczenie.

Na szczeblu korpusu armijnego organizuje się 1 - 2 rejonów przeciwpancerne w zależności od terenu, stopnia zagrożenia i posiadanych sił.

Rejonów przeciwpancerne korpusu organizuje się między głównym pasem i drugim pasem obrony, na najbardziej prawdopodobnych i niebezpiecznych kierunkach natarcia czołgów.

W skład korpuśnego rejonu przeciwpancernego wchodzi przynajmniej 12 - 24 dział /czołgów, dział pancernych/ oraz saperzy z zapasem 1500 - 2000 min przeciwczołgowych. Dowódcę rejonu przeciwpancernego wyznacza dowódca korpusu spośród dowódców artylerii lub czołgów wchodzących w skład rejonu przeciwpancernego.

Organizowanie korpuśnego rejonu przeciwpancernego, wyposażonego mniej niż w 12 dział przeciwpancernych /czołgów, dział pancernych/ niya się z celem, gdyż słaby rejon nie zdoła ani objąć ogniem wystarczająco szerokiego pasa terenu, ani stworzyć głębokości obrony.

Przy rozmieszczaniu dział w rejonie przeciwpancernym nie należy ustawiać ich pojedynczo, lecz plutonami a nawet bateriami, przy czym odległość między pojedynczymi działami powinna wynosić 50 - 70 metrów, by zabezpieczyć je przed zniszczeniem lub uszkodzeniem przez jeden wybuchający między nimi pocisk. Odległość /odstęp/ między poszczególnymi plutonami /bateriami/ powinna wynosić od 1/2 do 2/3 donośności strzału bezwzględnego, by zapewnić skuteczne współdziałanie ogniowe plutonów.

Tak zorganizowany rejon przeciwpancerny z 12 dział zajmuje w terenie powierzchnię około 1000 - 1200 m szerokości i 500 - 600 m głębokości. Stwarza on dookoła siebie ciągły pas ognia przeciwpancernego na głębokość zależną od rodzaju użytego sprzętu.

Załącznik Nr.1 przedstawia schematycznie rozmieszczenie dział w rejonie przeciwpancernym.

Ze schématu widać, że zbliżające się czołgi wchodzą początkowo w zasięg ognia pojedynczych plutonów i że w miarę zbliżania się do rejonu przeciwpancernego ilość dział mogących prowadzić ogień do czołgów wzrasta. Ze schématu widać również, że w terenie idealnie płaskim i bez pokręceń, rejon przeciwpancerny w składzie 12 armat 76mm ZIS-3 może stworzyć pas ognia przeciwpancernego na froncie nieco ponad 2500 metrów.

Należy jednak jasno zdawać sobie sprawę, że rysunek przedstawia jedynie schemat bez uwzględnienia terenu. W warunkach rzeczywistych rozmieszczenie dział będzie dostosowane przede wszystkim do terenu. Z tych względów podane tutaj

normy należy uważać jedynie za orientacyjne. W rzeczywistości mogą one zmieniać się zarówno na plus, jak i na minus, a największe znaczenie ma przy tym teren i rodzaj sprzętu artyleryjskiego tworzącego dany rejon.

W wypadku konieczności zorganizowania dwóch rejonów przeciwpancernych oraz braku środków dla obsadzenia obydwu, przygotowuje się pod względem inżynieryjnym oba rejon, lecz obsadza się tylko ważniejszy z nich oraz robi się przewidywania co do sposobu obsadzenia drugiego rejonu, jeśli będzie tego wymagało położenie. W żadnym razie, gdy brakuje dostatecznej ilości środków dla jednoczesnego obsadzenia obydwu rejonów przeciwpancernych, nie należy obsadzać obydwu kosztem osłabienia składu artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego korpusu.

V. ORGANIZACJA ARTYLERYJSKIEJ OBRONY PRZECIWPANCERNEJ KORPUSU ARMIJNEGO.

Odpowiedzialność za organizację obrony przeciwpancernej ponosi dowódca korpusu armijnego.

Zadanie dowódcy korpusu polega na ocenie możliwości natarcia czołgów nieprzyjaciela oraz warunków i możliwości obrony przeciwpancernej korpusu. Dowódca korpusu określa:

- kierunki zagrożone przez czołgi nieprzyjaciela i przypuszczalne podstawy wyjściowe czołgów do natarcia;
- podział środków przeciwpancernych będących w jego dyspozycji między dywizje pierwszego rzutu, korpusny rejon przeciwpancerny i artyleryjski odwód przeciwpancerny korpusu;
- ilość, miejsce i skład rejonów przeciwpancernych dywizyj i korpusu;
- skład i dowódcę, rozmieszczenie, kierunki działania i rubieże rozwinięcia artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego korpusu;

- udział w walce z czołgami artylerii strzelającej ogniem pośrednim /zocrodkowania og dowo na podstawie wyjściowe czołgów, ruchome ognie zaporowe - o ile organizuje się je na szczeblu korpusu, organizacja rejonów stanowisk ogniowych artylerii do zwalczania czołgów ogniem na wprost w wypadku włamania się ich w głąb obrony/;

- organizację obrony przeciwpancernej styków.

Dowódca korpusu podaje poza tym skład i zadania armijnego artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego, jeżeli działanie tego odwodu na korzyść korpusu zostało przewidziane przez dowódcę armii.

Pomocnikiem dowódcy korpusu przy organizowaniu obrony przeciwpancernej jest dowódca artylerii korpusu. Referuje on dowódcy korpusu całość zagadnień dotyczących się wykorzystania artylerii do obrony przeciwpancernej i przedstawia w swoim referacie propozycje co do organizacji obrony. Poza tym na dowódcy artylerii korpusu ciąży obowiązek kontroli przygotowania obrony przeciwpancernej,

Dowódca artylerii korpusu przeprowadza kontrolę organizacji obrony przeciwpancernej jako pomocnik dowódcy korpusu do spraw obrony przeciwpancernej, w jego imieniu i w ramach udzielonych mu pełnomocnictw. W wypadku stwierdzenia konieczności wprowadzenia zmian do organizacji obrony przeciwpancernej w zakresie wykraczającym poza rany otrzymanych pełnomocnictw, dowódca artylerii korpusu przedstawia swoje propozycje dowódcy korpusu i prosi o wydanie decyzji.

Celem umożliwienia sztabowi korpusu ujęcia całości systemu obrony przeciwpancernej w jeden plan, sztab artylerii korpusu opracowuje i przesyła do sztabu korpusu "szkielet artyleryjskiej obrony przeciwpancernej" i "Tabelaryczny plan artyleryjskiej obrony przeciwpancernej". Ogólny plan obrony przeciwpancernej korpusu opracowuje sztab korpusu - przez zestawienie szkiców obrony przeciwpancernej i planów opracowanych przez sztaby różnych broni uczestniczących w organizacji obrony przeciwpancernej.

Tabelaryczny plan i szkic artyleryjskiej obrony przeciwpancernej opracowuje sztab artylerii korpusu na podstawie sporządzonych przez sztaby dowódców artylerii dywizji szkiców obrony przeciwpancernej i tabelarycznych planów poszczególnych dywizyj oraz danych odnoszących się do tych elementów obrony przeciwpancernej, które organizuje bezpośrednio dowódca artylerii korpusu.

Na szkicu artyleryjskiej obrony przeciwpancernej korpusu powinny być uwidocznione:

- batalionowe węzły przeciwpancerne i samodzielne kompanijne przeciwpancerne punkty poru; pułkowe, dywizyjne i korpusne rejony przeciwpancerne; rejony rozmieszczenia artyleryjskich oddziałów przeciwpancernych dywizyj i korpusu z ich rubieżami rozwinięcia; rejon przeciwpancerny i rubież rozwinięcia artyleryjskiego oddziału przeciwpancernego armii oraz rubież przeciwpancerne dla zabezpieczenia styków;
- stanowiska ogniowe artylerii do ognia pośredniego;
- system ześrodkowań ogniowych przygotowanych na podstawy wyjściowe czołgów nieprzyjaciela;
- ruchome ognie zaporowe i łączące się z nimi stałe ognie zaporowe mające na celu odcięcie piechoty od czołgów;
- sygnały alarmu i wywołania ognia.

Tabelaryczny plan obrony przeciwpancernej powinien podawać szczegółowo, jakie nasycenie ognia przeciwpancernego zostanie osiągnięte na poszczególnych kierunkach, pozycjach i pasach obrony, a także skład i dowódców poszczególnych elementów obrony przeciwpancernej.

VI. PRACA DOWÓDCY ARTYLERYJ SKORPUSU I JEGO SZTABU

W OKRESIE POBIERANIA DECYZJI PRZEZ

DOWÓDCĘ KORPUSU.

Dowódca artylerii korpusu i jego sztab, na podstawie znajomości położenia, zadania i myśli przewodniej dowódcy korpusu, powinni wykonać szereg zadań jeszcze przed powzięciem przez dowódcę korpusu decyzji co do obrony, a mianowicie:

- zorganizować w ramach ogólnego planu sztabu korpusu rozpoznanie nieprzyjaciela, mające na celu wykrycie jego ugrupowania, a w szczególności artylerii i wojsk pancernych, i śledzić pilnie przesunięcia czołgów na przewidywanych kierunkach natarcia;
- zbierać dane o nieprzyjacielu ze wszystkich dostępnych źródeł i prowadzić napę wiadomości o nieprzyjacielu;
- zorganizować prace topograficzne;
- opracować referat dla dowódcy korpusu.

Przed opracowaniem referatu dowódca artylerii korpusu powinien otrzymać od dowódcy artylerii armii następujące dane:

- jakie jednostki artylerii są przydzielone korpusowi jako wzmocnienie oraz gdzie i kiedy korpus je otrzyma;
- skład i zadania artylerii armii działającej na korzyść korpusu;
- zadania artylerii korpusu postawione jej przez dowódcę armii;
- zadania artylerii korpusu w wypadku zapobiegania;
- wiadomości o nieprzyjacielu, a w szczególności o jego artylerii i wojskach pancernych.

Na podstawie tych danych i myśli przewodniej dowódcy korpusu, dowódca artylerii korpusu przy pomocy swego sztabu opracowuje referat, który zawiera:

1. Ocena nieprzyjaciela i sił własnych pod względem:
 - ilości sił i ogólnego stosunku środków artyleryjskich oraz stosunku własnych środków przeciwpancernych do ilości czołgów nieprzyjaciela;
 - nasycenia artylerią i możliwości ogniowych w walce o przedni skraj i w głębi obrony;
 - możliwości skupienia wysiłku artylerii na głównym kierunku obrony i dla wsparcia kontrataków.
2. Ocena terenu pod względem warunków i możliwości działania czołgów nieprzyjaciela oraz artylerii nieprzyjaciela i własnej / warunki obserwacji, roznieśczenia i manewru/.

3. Zestawienie zadań ogniowych:

- nakazanych przez dowódcę artylerii armii oraz wykonywanych na korzyść korpusu przez armijną grupę artylerii, armijny artyleryjski odwód przeciwpancerny i ewentualnie korpuśną podgrupę armijnej grupy artylerii przeciwlotniczej;
- wykonywanych przez sąsiadów na korzyść korpusu i przez artylerię korpusu na korzyść sąsiadów z podaniem - ilona dywizjonami zadania te będą wykonywane i w jakich ~~granicach~~ granicach /dodatkowe pasy działania normując⁶ nożność współdziałania ogniowego/.

4. Propozycje podziału środków wzmocnienia:

- wzmocnienie dywizyj artylerią do ognia pośredniego i przeciwpancernego z określeniem stanu ilościowego pułkowych i dywizyjnych grup oraz nasycenia, jakie osiąga się przy tym podziale na poszczególnych kierunkach obrony;
- organizacja korpuśnej grupy artylerii /KGA/, artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego i rejonu przeciwpancernego z wyszczególnieniem ich składu, dowódców i rozmieszczenia, a w odniesieniu do artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego także kierunków działania i ról i ich rozwinęcia.

W wypadku wzmocnienia korpusu artylerią przeciwlotniczą dowódca artylerii korpusu proponuje organizację korpuśnej grupy artylerii przeciwlotniczej oraz podział jej na podgrupy dywizyjne i melduje jej możliwości ogniowe.

- 5. Propozycje wsparcia kontrataków drugiego rzutu korpusu według przewidywanych wariantów.
- 6. Przewidywania co do możliwości wykonania manewru sprzętem artylerii w zależności od przebiegu walki.
- 7. Wnioski co do sposobu wstrzeliwania i maskowania ogniowego /ilość dział wędrownych rejonu SO pozornych itp/.
- 8. Terminy gotowości: przegrupowania artylerii, prac topograficznych i czasu pełnej gotowości artylerii.

9. Stan amunicji i sposób zaopatrywania oraz propozycje wykorzystania amunicji w poszczególnych okresach i etapach działań bojowych.

Referat w ten sposób opracowany umożliwia dowódcy artylerii korpusu zreferowanie wszystkich najważniejszych zagadnień, których wyjaśnienie może być potrzebne dowódcy korpusu w procesie pobierania decyzji. Dowódca korpusu nie wysłuchuje zazwyczaj całego referatu i ogranicza się do postawienia pytań, dotyczących tych spraw, które wymagają szczegółowego naświetlenia, jednakże dowódca artylerii powinien zawsze przygotować cały referat.

VII. ORGANIZACJA WSPÓŁDZIAŁANIA.

Artyleria nie walczy sama. Jest ona jedną z broni, których wspólny skoordynowany wysiłek decyduje o powodzeniu w walce. Dlatego jest konieczne uzgodnienie działania artylerii z innymi broniąmi tak, by ich działania były zgrane, uzupełniały się wzajemnie i zdążały harmonijnie do jednego ostatecznego, wspólnego celu, jakim jest rozbicie nacierającego nieprzyjaciela. Takie uzgodnienie działania różnych broni nazywamy organizacją współdziałania.

Organizacja współdziałania trwa nieprzerwanie od chwili otrzymania rozkazu do obrony aż do zakończenia działań bojowych.

Z chwilą otrzymania zadania współdziałanie zapoczątkowuje się w formie współpracy sztabów /wzajemna wymiana wiadomości, opracowywanie przez sztab artylerii niezbędnych danych do referatu, który dowódca artylerii składa dowódcy korpusu itd/. Później następuje organizacja współdziałania w terenie, przy czym organizację tę uzupełnia się i udoskonala bez przerwy przez cały czas organizowania obrony i trwania walki obronnej.

1. Współdziałanie z piechotą.

Główny ciężar walki w obronie ciąży na piechocie - dlatego działania artylerii powinny być przede wszystkim dostosowane do działań piechoty - to też najważniejszą rolę odgrywa organizacja współdziałania z piechotą. Warunkiem sprawnego

funkcjonowania współdziałania w czasie walki jest dokładna wzajemna znajomość planu działania obu broni. Z tego powodu podstawą do organizacji współdziałania jest decyzja dowódcy korpusu oraz plan walki obronnej.

Jak było omówione w rozdziale wstępnym, współdziałanie organizuje dowódca korpusu, stawiając artylerii zadania do wykonania według okresów i etapów walki. Rola dowódcy artylerii korpusu będzie polegała na przedstawieniu dowódcy korpusu i obecnym na rozpoznaniu dowódcom dywizji sposobu wykonania nakazanych zadań, na wyjaśnieniu, jakie ognie i przez jakie jednostki artylerii będą przygotowane, wskazaniu w terenie położenia ogni, omówieniu sygnałów ich wywołania.

Szczególnie ważne, lecz i szczególnie trudne, jest zorganizowanie współdziałania na okres walki obronnej, gdyż trzeba się opierać na przewidywaniach możliwych działań nieprzyjaciela i na opracowanych stosownie do nich wariantach rozwoju walki.

Dowódca artylerii korpusu powinien omówić organizację artyleryjskiego zabezpieczenia walki na każdy wariant uwzględniając możliwość właniania się nieprzyjaciela w głąb obrony. W szczególności powinien on podać: jakie jednostki artylerii i z jakich stanowisk ogniowych będą zabezpieczały obronę w różnych etapach walki; jakie jednostki artylerii są przewidziane do wykonania manewru sprzętem; jaki będzie udział artylerii różnych w zabezpieczeniu kontrataków drugich rzutów dywizyj na stykach i skrzydłach; jak zostanie przeprowadzone zabezpieczenie kontrataku drugiego rzutu korpusu.

Poza tym dowódca artylerii korpusu powinien dokładnie omówić działanie korpuśnego artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego, tj. określić i wskazać: przewidywane dla każdego wariantu rubieże rozwinięcia; przewidywany czas rozwinięcia /stosownie do położenia taktycznego/; organizację współdziałania ogniowego odwodu ze stakymi elementami obrony przeciwpancernej/ rejonny przeciwpancerne, batalionowe węzły przeciwpancerne, rejonny SO artylerii/; niezbędną pomoc ze strony

piechoty celom osłony skrzydeł rozwinięcia tego odwodu przed przenikaniem piechoty nieprzyjaciela itp.

W wyniku dobrze zorganizowanego współdziałania artylerii z piechotą powinno być osiągnięte całkowite wzajemne zrozumienie wszystkich zadań oraz projektowanego sposobu ich wykonania we wszystkich okresach i etapach obrony. Przez to osiąga się główny cel organizacji współdziałania między artylerią a piechotą: piechota, wiedząc o planie działania artylerii i rozumiejąc go, będzie również wiedziała czego należy żądać od artylerii w różnych sytuacjach bojowych. Z drugiej strony artyleria, rozumiejąc działanie piechoty, potrafi nawet przy chwilowej utracie łączności działać ściśle w myśl zamierzeń piechoty.

2. Współdziałanie wewnątrz artylerii

Organizacja współdziałania nie kończy się na uzgodnieniu działań artylerii i piechoty. Dla zapewnienia sprawnego wykonywania zadań przez artylerię konieczne jest jeszcze zorganizowanie współdziałania wewnątrz artylerii - tj. współdziałania artylerii sąsiednich dywizyj między sobą i z KGA oraz współdziałania artylerii dywizyj pierwszego rzutu i KGA z artylerią dywizji drugiego rzutu korpusu na czas wykonywania kontrataku lub przejścia do obrony drugiego pasa.

Organizacja współdziałania między artyleriami sąsiednich dywizyj wyraża się w wyznaczeniu in dodatkowych pasów działania, obejmujących część pasa zasadniczego dywizji sąsiedniej, w określeniu ilości dywizjonów, jaka powinna mieć możliwość działania w pasie dodatkowym, oraz w postawieniu zadań do wykonania.

Przez wyznaczenie pasów dodatkowych artyleria uzyskuje możliwość wzmocnienia ognia dywizyj sąsiednich na stykach, które są zawsze wrażliwymi punktami obrony.

Przy wyznaczaniu pasów dodatkowych należy pamiętać, że obowiązek działania w pasie dodatkowym zmusza artylerię do dodatkowej rozbudowy punktów obserwacyjnych i że wobec tego pasy dodatkowe należy wyznaczać oględnie - zazwyczaj nie szerzej niż 1 - 1,5 km na wysokości przedniego skraju - a także wyznaczać do działania w nich nie więcej niż połowę odpowiedniej PGA i 1 - 2 dywizyjony z D.GA. Po ustaleniu w terenie pasów dodatkowych dowódca artylerii korpusu powinien omówić z dowódcami dywizyj ogień, jakie z jego rozkazu mają przygotować dywizje w swych pasach dodatkowych oraz ustalić sposób wywołania tych ognia.

Poza tym, przy organizowaniu współdziałania wewnątrz artylerii należy również zorganizować współdziałanie między KGA a artyleriami dywizyj, na których korzyść KGA ma działać.

Jak już zostało powiedziane na wstępie, KGA w obronie może zwykle skupiać większą część swego ognia na odcinku szerokości 12 - 15 km na wysokości przedniego skraju obrony. Organizując współdziałanie dowódca artylerii korpusu powinien wskazać odcinek na którym będzie mogła działać KGA oraz podać ilość dywizjonów wykonujących zadania ogniowe na poszczególnych częściach tego odcinka. Poza tym dowódca artylerii powinien omówić ogień, przewidziane do wykonania przez KGA na korzyść każdej z dywizji pierwszego rzutu zarówno przed przednim skrajem, jak i w głębi obrony.

Wreszcie dowódca artylerii powinien szczegółowo omówić współdziałanie artylerii poszczególnych dywizyj w czasie artyleryjskiego zabezpieczenia kontrataków drugich rzutów dywizyj i drugiego rzutu korpusu.

3. Współdziałanie z innymi broniami.

Organizacja współdziałania artylerii z innymi broniami będzie dotyczyła przede wszystkim współdziałania z saperami i czołgami.

Przy organizowaniu współdziałania z saperami dowódca artylerii z nimi będzie musiał uzgodnić z szefem służby inżynierskiej korpusu zagadnienie zabezpieczenia przez saperów dróg i przepraw dla manewru artylerii i dowozu amunicji.

Poza tym z reguły trzeba będzie uzgodnić działanie saperckiego oddziału zaporowego z działaniem artyleryjskiego odwołu przeciwpancernego oraz - jako zagadnienie szczególnie ważne - założenie pól minowych i innych zapór przeciwczołgowych.

Organizacja współdziałania z czołgami będzie polegała przede wszystkim na uzgodnieniu użycia czołgów /odwołu pancernego/ do zadań obrony przeciwpancernej z działaniami artyleryjskiego odwołu przeciwpancernego, a także z działaniami stałych elementów artyleryjskiej obrony przeciwpancernej/rejony przeciwpancerne, SO artylerii/.

VIII. PLANOWANIE DZIAŁAŃ ARTYLERII PRZEZ SZTAB ARTYLERII KORPUSU.

Planowanie działań artylerii korpusu opiera się na następujących podstawach:

- wytycznych i rozkazach dowódcy artylerii armii;
- zadaniach postawionych przez dowódcę korpusu i planie walki obronnej;

Działania artylerii planuje sztab artylerii korpusu; dowódca artylerii korpusu wydaje w tym celu sztabowi odpowiednie rozkazy i udziela niezbędnych wskazówek.

W obronie planuje się:

- dalekie napady ogniowe /DNO/;
- ześrodkowania ogniowe /ZO/;
- ruchome ognie zaporowe/ROZ/;
- stałe ognie zaporowe /SOZ/;
- zapobieganie według nakazanych wariantów;
- zwalczanie artylerii nieprzyjaciela;
- zabezpieczenie styków i skrzydeł;
- zabezpieczenie i wsparcie kontrataków drugiego rzutu korpusu;
- obronę przeciwlotniczą;
- walkę z desantami powietrznymi nieprzyjaciela.

Planując ognie obrony sztab artylerii korpusu analizuje nakazane przez dowódcę korpusu zadania, ustala ilość, rodzaj i wyniary ogni, wrysowuje je na mapę i stosownie do ustalonych możliwości dzieli zadania ogniowe między artylerię poszczególnych dywizyj i korpusną grupę artylerii.

Całokształt działań artylerii ujmuje sztab dowódcy artylerii w następujące najważniejsze dokumenty bojowe:

- rozkaz bojowy z załącznikami/plan artyleryjskiego zabezpieczenia obrony, szkic ogni, plan artyleryjskiego zabezpieczenia kontrataków, plan zabezpieczenia styków/;
- plan rozpoznania artylerii korpusu;
- plan prac topograficznych;
- plan wstrzeliwania;
- plan artyleryjskiego zapobiegania, jeżeli jest ono planowane przez armię w pasie korpusu.

Przy planowaniu ogni obrony sztab dywizji korpusu opiera się na następujących zasadach:

1. DALEKIE NAPADY OGNIOWE /DNO/ planuje się zasadniczo dla korpusnej grupy artylerii, jednak w wypadku gdy ilość zadań przekracza możliwości KGA, część zadań wyznacza się artylerii dywizyj.
2. ZESRODKOWANIA OGNI /ZO/ planuje się na rejonny prawdopodobnego lub rozpoznanego już roznieśczenia zgrupowań wojsk pancernych piechoty i organów dowodzenia, dzieląc ogień między korpusną grupę artylerii i artylerię dywizyj.
3. RUCHOME OGNI ZAPOROWE /ROZ/ planują w zasadzie dowódcy artylerii dywizyj pierwszego rzutu według wytycznych swych dowódców dywizyj. W wypadku gdy dowódca korpusu oceni, że w pasie obrony korpusu jeden z możliwych kierunków działania czołgów nieprzyjaciela ma szczególnie ważne znaczenie, ruchomy ogień zaporowy powinien być zorganizowany na szczeblu korpusu.

Planując ruchome ognie zaporowe należy jednocześnie zaplanować ześrodkowania ogni /ZO/ na podstawy wyjściowe czołgów na poszczególnych kierunkach.

W takich ześrodkowaniach ognia, ze względu na ich wyniary, zwykle bierze udział duża ilość dywizjonów, należących do różnych grup artylerii lub nawet do różnych dywizyj.

Dla uproszczenia i przyspieszenia rozkazodawstwa, ogni na poszczególnych dywizjonów, biorących udział w danym ześrodkowaniu nadaje się wspólną nazwę ś np. "Brzoza". Wykonanie ześrodkowania następuje wtedy na krótki rozkaz, np.: "Wykonać Brzoza godzina 4.25".

Planując ZO na skupienia czołgów nieprzyjaciela należy uwzględnić, że natężenie ognia powinno być $1/2 - 2$ razy większe niż przy ogniu na skupienia piechoty /ISA pkt 375/.

4. STALE OGNIĘ ZAPOROWE/SOZ/ sztab artylerii korpusu planuje tylko w tym wypadku, gdy uzna to za konieczne dowódca korpusu, np. celem zabezpieczenia styków i skrzydeł oraz szczególnie ważnych kierunków; SOZ w zasadzie planują sztaby artylerii dywizyj.

5. ZAPOBIEGANIE ARTYLERYJSKIE

Zapobieganie artyleryjskiego planuje i organizuje dowódca artylerii armii lub frontu, gdyż tylko na tych szczeblach można zapewnić niezbędną do tego zadania ilość sprzętu.

Rola dowódcy artylerii korpusu jest tylko wykonawcza; na podstawie wyciągu z planu artyleryjskiego zapobiegania armii opracowuje on udział artylerii korpusu w każdym z wariantów zapobiegania, dzieląc otrzymane zadania ogniowe między podległe mu jednostki artylerii, uczestniczące w zapobieganiu.

Jednakże dowódca artylerii korpusu nie powinien wyczekiwać biernie na otrzymanie planu zapobiegania z dowództwa armii. Na podstawie wiadomości o przewidywanym rejonie zapobiegania, dowódca artylerii korpusu powinien zaproponować dowódcy korpusu - jaka część artylerii korpusu mogłaby wziąć udział w zapobieganiu oraz powinien wybrać najważniejsze cele i zarządzić szczególne dokładne rozpoznanie ugrupowania nieprzyjaciela w rejonie planowanego zapobiegania. Wykonane w ten sposób prace przygotowawcze pozwolą na znaczne skrócenie czasu potrzebnego na opracowanie planu zapobiegania.

Aby zapobieganie odniosło pożądaný skutek, tj. by rzeczywiście uniemożliwiło wyruszenie już przygotowanego natarcia, konieczne jest zdeorganizowanie przygotowań nieprzyjaciela i obezwładnienie jego sił żywych, co można osiągnąć przez zadanie mu dużych strat w ciągu krótkiego czasu.

Dla spełnienia tego warunku jest konieczne:

- uniejętne wyznaczenie rejonu zapobiegania, a w nim poszczególnych celów;
- skupienie wystarczająco dużych sił artylerii;
- zaskoczenie nieprzyjaciela ogniem w chwili, gdy jego ugrupowanie bojowe jest mocno zgęszczone.

Objęcie zapobieganiem całego zgrupowania uderzeniowego nieprzyjaciela jest ^{nie} możliwe ze względu na jego duże wymiary, a więc i na niezbędną do tego wielką, trudną do osiągnięcia w obronie, ilość artylerii; objęcie zaś zbyt małej części zgrupowania uderzeniowego może nie wywrzeć decydującego wpływu na przygotowania nieprzyjaciela do natarcia.

Na podstawie doświadczeń Armii Radzieckiej przyjmuje się, że minimalny rejon zapobiegania powinien obejmować główne zgrupowanie uderzeniowe przynajmniej jednej dywizji nieprzyjaciela, czyli rejon około 3 km szerokości i 1 1/2 do 2 km głębokości.

Potrzebną do zapobiegania ilość artylerii oblicza się według podanej niżej metody.

Dywizja nieprzyjaciela ugrupowana do natarcia zajmuje rejon do 3 km szerokości i od 1 1/2 do 2 km głębokości tj. od 450 do 600 ha, jednak jak wykazało doświadczenie, tylko część tej powierzchni, a mianowicie około 30% jest faktycznie zajęta przez siłę żywą i techniczne środki walki. Wobec tego przy obezwładnieniu ugrupowania bojowego jednej dywizji nieprzyjaciela trzeba obezwładnić faktycznie od 135 do 180 ha.

Ponieważ jeden dywizjon artylerii zapewnia skuteczne obezwładnienie celu o powierzchni 5-6 ha, dla obezwładnienia celów o powierzchni 135-180 ha potrzeba będzie przeciętnie od 25 do 30 dywizjonów, czyli 300 do 360 luf.

Jest to ilość dział potrzebna do wykonania zapobiegania na odcinku szerokości 3 km, a zatem wymagane przy zapobieganiu nasycenie artylerią na 1 km frontu wyniesie 300:3 lub 360:3 czyli 100 - 120 luf.

Ponieważ zapobieganie artyleryjskie obejmuje zasadniczo tylko nieznaczną część ugrupowania nieprzyjaciela, jest niezmiernie ważne, by objęło ono najważniejsze i najwrażliwsze cele. Doświadczenia Armii Radzieckiej wykazują, że najlepsze wyniki osiąga się przy wyznaczaniu celów według następującej kolejności ich ważności:

- piechota i czołgi na podstawach wyjściowych;
- stanowiska dowodzenia, punkty obserwacyjne, węzły łączności;
- stanowiska ogniowe artylerii;
- sztaby, składy.

Wybór właściwych celów musi następować po bardzo dokładnej i wnikliwej analizie ugrupowania bojowego nieprzyjaciela, przy wykorzystaniu wszystkich dostępnych źródeł rozpoznania.

Przytoczona poprzednio ilość 100 - 120 luf na 1 km frontu pozwala na objęcie zapobieganiem tylko nieznacznej głębokości ugrupowania nieprzyjaciela. Dla pogłębienia zapobiegania konieczne jest współdziałanie lotnictwa.

Skupienie niezbędnych do wykonania zapobiegania sił artylerii osiąga się przez najszersze wykorzystanie możliwości manewru ogniem oraz przez manewr sprzętem.

W ramach korpusu do artyleryjskiego zapobiegania wykorzystuje się możliwie największą ilość artylerii z tym zastrzeżeniem, że nie wolno osłabiać gotowości obronnej korpusu. Z tego powodu do wykonania zapobiegania pociąga się zazwyczaj:

- artylerię i moździerze dywizyj pierwszego rzutu w granicach możliwości manewru ogniowego;
- artylerię dywizji drugiego rzutu;
- artyleryjski odwód przeciwpancerny;
- artylerię korpusnego rejonu przeciwpancernego.

Artyleria i moździerze dywizyj pierwszego rzutu wykonują zapobieganie z reguły ze stanowisk głównych; artyleria dywizji

drugiego rzutu oraz artyleria przeciwpancerna - ze stanowisk tymczasowych, wybranych odpowiednio do danego wariantu.

Zapobieganie planuje się zwykle w dwóch - trzech wariantach, w zależności od przewidywań co do zamiarów nieprzyjaciela, przy czym plan każdego wariantu powinien zawierać:

- wykaz artylerii, która ma wziąć udział w zapobieganiu ze wskazaniem, które jednostki mają wykonać manewr sprzętem, a które tylko ogień;
- cele wyznaczone do obeszwałnienia wraz z podziałem ich między jednostki artylerii;
- czas trwania i układ zapobiegania /czas trwania i ilość nawał ogniowych, powolny ogień ciągły/;
- zużycie amunicji;
- stanowiska ogniowe przewidziane dla artylerii i moździerzy przesuwanych na czas zapobiegania z sąsiednich odcinków i z drugich rzutów;
- sygnały wywołania ognia.

Sposób wykonania artyleryjskiego zapobiegania jest identyczny z wykonaniem krótkiego artyleryjskiego przygotowania: Nawaly ogniowe trwają w sumie 20 - 30 minut, przy przeciętnym zużyciu amunicji 0,5 - 0,6 j.o.

Rozkaz do wykonania zapobiegania, zgodnie z opracowanym zawczasu planem, wydaje dowódca armii lub frontu uwzględniając przy tym czas potrzebny na przeprowadzenie zaplanowanego manewru sprzętem.

Zapobieganie jest rodzajem działania artylerii, które w wypadku wykonania go w odpowiednim czasie, miejscu i odpowiednim siłami daje bardzo dobre rezultaty. Dobrze wykonane zapobieganie jest w stanie zadać nieprzyjacielowi straty w wysokości do 25% i uniemożliwić mu rozpoczęcie natarcia. I przeciwnie - zapobieganie wykonane w nieodpowiednim czasie, zbyt małymi siłami lub bez wystarczających danych o nieprzyjacielu, nie tylko ^{że} nie daje spodziewanych wyników, lecz przeciwnie - przynosi nieraz jedynie szkodę przez zmarnowanie amunicji i zdradzenie nieprzyjacielowi ugrupowania artylerii obrony.

Przykładem zapobiegania w pełni skutecznego jest zapobieganie wykonane na froncie 13 Armii Radzieckiej w bitwie na Łuku Kurskim, które zostało rozpoczęte 10 minut przed artyleryjskim przygotowaniem nieprzyjaciela. W wyniku zapobiegania obeszwałdniono 90 baterij, zniszczono 10 składów amunicyjnych i materiałów pędnych oraz zadano piechocie i czołgom poważne straty, tak, że nieprzyjaciel nie mógł przeprowadzić w przewidywanym czasie przygotowanego natarcia.

6. ZWALCZANIE ARTYLERYJII nieprzyjaciela planuje zasadniczo armijna grupa artylerii według wytycznych dowódcy artylerii armii, a sztab korpusu jedynie uzgadnia z nią udział artylerii korpusu i terminy zwalczania celów. W wypadku gdy w pasie obrony korpusu armijna grupa nie działa, walkę z artylerią nieprzyjaciela planuje sztab artylerii korpusu. W wykonaniu tego zadania bierze udział przede wszystkim korpusna grupa artylerii, wzmocniona dywizjonem poniarów artylerii. Jednakże oprócz korpusnej grupy artylerii do zwalczania artylerii może być również pociągnięta artyleria dywizyj - zarówno grupy dywizyjne, jak i pułkowe. Wówczas wszystkie dane potrzebne do wykonania ognia opracowuje dla tych grup sztab artylerii korpusu.

Przy planowaniu zwalczania artylerii nieprzyjaciela należy przyjmować, że dla obeszwałdnienia jednej baterii potrzeba trzech baterii własnych.

7. ZWALCZANIE MOŹDZIERZY NIEPRZYJACIELA planują sztaby artylerii dywizyj wykorzystując w tym celu dywizyjne i pułkowe grupy artylerii oraz moździerze 120 mm; przyjmuje się, że do zwalczania jednej baterii moździerzy nieprzyjaciela potrzeba dwóch baterii własnych.

8. Organizacja artyleryjskiego zabezpieczenia styków na szczeblu korpusu armijnego posiada szczególne znaczenie.

Podstawą do organizacji zabezpieczenia styków jest rozkaz dowódcy armii, który ustala odpowiedzialność korpusów za styki.

Styki zabezpiecza się na całą głębokość ugrupowania bojowego korpusów. Udział artylerii w zabezpieczeniu styków na szczeblu korpusu wyraża się w przygotowaniu ogni oraz manewru artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego.

Wszystkie zarządzenia, zapewniające wykonanie postawionego przez dowódcę armii zadania odnośnie do zabezpieczenia styku, ujmują się w sporządzonym wspólnie z przedstawicielami sztabów sąsiadujących korpusów, "protokół zabezpieczenia styku". W skład komisji z reguły wchodzi przedstawiciele sztabów artylerii korpusów. W zakresie artyleryjskiego zabezpieczenia styku korpusów protokół zabezpieczenia styku, wraz z załącznikami do niego, powinien zawierać:

- wykaz jednostek artylerii przygotowujących ogień celen zabezpieczenia styku, z wyszczególnieniem ich podziału taktycznego /PGA, DGA, KGA/, pasów działania, SO i PO;
- zestawienie ogni z podaniem jednostek wykonujących ogień; sygnałów wywołania oraz dowódców, którzy mają prawo wywołać ogień;
- wykaz jednostek artylerii i zestawienie ogni dla wsparcia kontrataku celen likwidacji włamania w rejonie styku / jakie jednostki kogo wspierają/;
- rubież rozwinęcia artyleryjskich odwodów przeciwpancernych dywizji i korpusu w rejonie styku;
- rozmieszczenie batalionowych węzłów przeciwpancernych lub kompanijnych przeciwpancernych punktów oporu na styku.

Na podstawie sporządzonego protokołu zabezpieczenia styku sztab artylerii korpusu opracowuje artyleryjski plan zabezpieczenia styku ze szkicem.

9. ARTYLERYJSKIE ZABEZPIECZENIE KONTRATAKÓW aby było wystarczająco silne, wymaga nasycenia od 100 do 120 luf na 1 km frontu kontrataku.

W artyleryjskim zabezpieczeniu kontrataku drugiego rzutu korpusu bierze udział:

- artyleria drugiego rzutu korpusu;

- korpuśna grupa artylerii i ewentualnie część armijnej grupy artylerii;
- większość artylerii tej dywizji, w której pasie przeprowadza się kontratak, a co najmniej jej dywizyjna grupa artylerii;
- część artylerii dywizyj z odcinków sąsiednich, mniej zagrożonych;
- artyleryjski odwód przeciwpancerny korpusu i ewentualnie także dywizji pierwszego rzutu walczącej na kierunku kontrataku.

Sztab artylerii korpusu opracowuje plan artyleryjskiego zabezpieczenia kontrataku na wszystkie przewidywane warianty jego wykonania, w myśl planu walki dowódcy korpusu.

Artyleryjskie zabezpieczenie kontrataku polega na:

- odgrodzeniu ogniem miejsca włamania, by uniemożliwić nieprzyjacielowi rozszerzenie wyłomu;
- odcięciu nieprzyjaciela ogniem od jego drugich rzutów - by uniemożliwić dopływ świeżych sił;
- krótkim artyleryjskim przygotowaniu przed wyruszeniem kontrataku;
- wsparciu kontrataku systemem kolejnych ześrodkowań ognia /KZO/.

Artyleryjskie przygotowanie kontrataku powinno być krótkie, ale gwałtowne; czas jego trwania nie powinien przekraczać 20 minut.

W planie artyleryjskiego zabezpieczenia kontrataków sztab artylerii korpusu powinien ustalić:

- jednostki artylerii zabezpieczające kontratak;
- zmianę podporządkowania jednostek artylerii zabezpieczających kontratak;
- jednostki artylerii, które muszą wykonać manewr sprzętem oraz plan tego manewru;
- SO artylerii w zależności od położenia postaw wyjściowych do kontrataku;
- układ artyleryjskiego przygotowania kontrataku;

- sposób wsparcia kontrataku i zadania dla poszczególnych jednostek artylerii;
- organizację współdziałania;
- zużycie amunicji;
- sygnały dla artylerii wspierającej kontratak.

Powodzenie kontrataku jest uzależnione w dużym stopniu od starannego przygotowania artyleryjskiego zabezpieczenia, a w szczególności od dokładnej organizacji współdziałania artylerii z piechotą, i innymi broniąmi.

10. ARTYLERYJSKA OBRONA PRZECIWLOTNICZA.

Ugrupowanie obronne korpusu armijnego zajmuje bardzo duży obszar 16 - 28 km szerz i około 20 km w głąb - razem około 400 km.²

Na tej przestrzeni są planowo rozmieszczone poszczególne elementy ugrupowania bojowego korpusu - dywizje pierwszego rzutu, grupy artylerii, artyleryjskie odwody przeciwpancerne, dywizja drugiego rzutu /odwód ogólny/ sztaby itd. Zapewnienie artyleryjskiej obrony przeciwlotniczej wszystkim elementom ugrupowania bojowego korpusu jest nieosiągalne ze względu na zbyt wielką ilość środków artylerii przeciwlotniczej, jaka byłaby potrzebna do wykonania tego zadania. Zazwyczaj trzeba się ograniczyć do obrony elementów i obiektów najważniejszych, którymi będą:

- dywizje pierwszego rzutu na głównym kierunku obrony;
- główne zgrupowanie artylerii;
- dywizja drugiego rzutu;
- sztaby.

Artyleryjska obrona przeciwlotnicza korpusu armijnego może być, zależnie od położenia, zorganizowana dwoma sposobami:

- albo centralnie przez armię, która rozmieszcza w pasie obrony korpusu podgrupę AGAplot;
- albo samodzielnie przez korpus.

Korpus armijny nie posiada organicznych środków artylerii przeciwlotniczej, jedynie dywizje mają w swym składzie mało-kalibrową artylerię przeciwlotniczą. Z tego powodu korpus, gdy ma organizować obronę przeciwlotniczą samodzielnie, zostaje

wzmocniony artylerią przeciwlotniczą - w przeciętnych warunkach jedną dywizją artylerii przeciwlotniczej.

W tym wypadku dowódca korpusu powinien podać w swej decyzji: jakie zgrupowania wojsk i obiekty tyłowe oraz jakimi siłami i środkami mają być broniące przed napadem i rozpoznaniem z powietrza / dowódca korpusu może przed powzięciem decyzji wysłuchać propozycji dowódcy artylerii/.

Dowódca artylerii korpusu na podstawie decyzji dowódcy korpusu organizuje wówczas artyleryjską obronę przeciwlotniczą. W tym celu tworzy on z przydzielonej artylerii przeciwlotniczej KGApłot i dzieli ją na podgrupy według ilości dywizyj.

Na dowódcę KGApłot zostaje zwykle wyznaczony dowódca dywizji artylerii przeciwlotniczej, a dowódców podgrup wyznacza się spośród dowódców pułków artylerii wchodzących w skład danej podgrupy. Dowódca podgrupy włącza do swej podgrupy małokalibrową artylerię przeciwlotniczą dywizji.

Przy organizowaniu obrony przeciwlotniczej dywizyj pierwszego rzutu główną uwagę należy zwrócić na osłonę SO. artylerii przed nalotami szturmowymi lotnictwa myśliwsko - bombowego, drugich rzutów dywizji i stanowisk dowodzenia.

Przy organizowaniu artyleryjskiej obrony przeciwlotniczej dywizji drugiego rzutu trzeba główną uwagę zwrócić na zapewnienie tej dywizji możliwości wykonania przewidzianego manewru. Zadanie osłony stanowiska dowodzenia korpusu łączy się zwykle z zadaniem osłony dywizji drugiego rzutu.

Stanowiska ogniowe artylerii przeciwlotniczej małokalibrowej rozmieszcza się nie bliżej niż 1 - 1,5 km, a średniokalibrowej 3 - 4 km od przedniego skraju obrony.

11. WALKA Z DESANTAMI POWIETRZNYMI NIEPRZYJACIELA.

Artyleria korpusu armijnego bierze udział w zwalczaniu desantów powietrznych nieprzyjaciela w ramach ogólnego planu walki z desantami, opracowanego przez sztab korpusu.

Do walki z taktycznymi desantami powietrznymi nieprzyjaciela dowódca korpusu wyznacza odwód, zwykle w sile batalionu piechoty. Batalion powinien być wzmocniony artylerią -

przynajmniej jednym dywizjonem. Dywizjon ten będzie z reguły wyznaczony ze składu artylerii dywizji drugiego rzutu korpusu, a rzadziej z artylerii wzmocnienia.

Zależnie od szeregu warunków, a przede wszystkim od oceny przez dowódcę korpusu stopnia prawdopodobieństwa zrzucenia przez nieprzyjaciela desantu, dywizjon może być włączony do odwołu na stałe lub może pozostawać w składzie artylerii swej dywizji, zachowując jedynie gotowość do natychmiastowego dołączenia do odwołu w razie zaalarmowania. W okresie przygotowawczym obrony należy w miarę możliwości przeprowadzić z dywizjonem ćwiczenia praktyczne /alarm, przenarsz/, w celu sprawdzenia realności planu.

Działanie dywizjonu w walce z desantem w składzie odwołu odbywa się według zasad boju spotkaniowego.

Do zwalczania taktycznych desantów powietrznych nieprzyjaciela może być użyty również artyleryjski odwód przeciwpancerny, o ile warunki położenia na to pozwolą. Poza tym w zwalczaniu desantów uczestniczy artyleria zajmująca stanowiska ogniowe w pobliżu rejonu lądowania desantu, działając według planu dowódcy ogólnowojskowego, któremu dana artyleria podlega.

Artyleria przeciwlotnicza bierze czynny udział w walce z desantami powietrznymi, zwalczając je przede wszystkim w powietrzu podczas transportu na samolotach i szybowcach oraz podczas lądowania.

Odrębne zagadnienie stanowi obrona jednostek artylerii przed grupami dywersyjnymi zrzuconymi na spadochronach.

Do tego rodzaju obrony muszą być stale gotowe wszystkie jednostki artylerii, ściślej mówiąc, wszystkie elementy ugrupowania bojowego artylerii.

Stała czujność i gotowość do odparcia a następnie zniszczenia grupy dywersyjnej obowiązuje wszystkie jednostki artylerii, bez względu na okres obrony i na to, gdzie się dana jednostka artylerii znajduje.

IX. ZAOPATRYWANIE W AMUNICJE

Właściwą bronią artylerii jest pocisk, gdyż samo działo jest jedynie sprzętem umożliwiającym rzucenie pocisku na cel. Z tego względu zaopatrywanie artylerii w amunicję ma znaczenie podstawowe, a za należyte zorganizowanie zaopatrywania ponosi odpowiedzialność dowódca artylerii korpusu.

Organem pracy dowódcy artylerii korpusu w zakresie zaopatrywania w amunicję i sprzęt uzbrojenia i w zakresie ewakuacji sprzętu zużytego jest podległy mu wydział uzbrojenia. Do zadań wydziału uzbrojenia oprócz zaopatrywania i ewakuacji należy również rozmieszczenie tyłów jednostek artylerii w porozumieniu z kwatermistrzem korpusu.

Sposób zaopatrywania w amunicję oraz normy zużycia opracowuje wydział uzbrojenia na podstawie wytycznych dowódcy artylerii korpusu/w sprawach zaopatrywania w amunicję artyleryjską/ i wytycznych szefa sztabu korpusu / w sprawach zaopatrywania w amunicję piechoty/.

Ilość amunicji, którą wolno zużyć w kolejnych dniach walki obronnej /limit/, ustala dowódca artylerii armii, biorąc pod uwagę przede wszystkim takie czynniki, jak:

- rola i miejsce korpusu w operacji obronnej armii,
- ważność bronionego przez korpus kierunku;
- siły i środki, jakimi dysponuje korpus;
- ilość posiadanej amunicji na szczeblu armii.

W wypadku gdy armia planuje wykonanie przez artylerię korpusu zapobieganie, amunicję na ten cel przydziela armia osobno.

Dowódca artylerii korpusu organizuje, w ramach ustalonego przez armię limitu, zaopatrywanie korpusu w amunicję.

Praca dowódcy artylerii korpusu polega na:

- ustaleniu dopuszczalnego zużycia amunicji przez artylerię poszczególnych dywizyj i korpusną grupę artylerii;
- ustaleniu zużycia amunicji dla wykonania zasadniczych zadań ogniowych w kolejnych okresach i etapach obrony;

- ustaleniu ilości amunicji, jaka ma być złożona na SO na poszczególnych kierunkach obrony, a jaka ma się znajdować w plutonach amunicyjnych dywizjonów oraz ilości, jaka ma być zgromadzona w dywizyjnych /brygadowych/ punktach zaopatrzenia.

Przy wykonywaniu tej pracy dowódca artylerii korpusu kieruje się ogólnymi zasadami, podanymi poniżej:

Przy ustalaniu dopuszczalnego zużycia amunicji przez artylerię poszczególnych dywizyj i KGA dowódca artylerii korpusu bierze pod uwagę całą dyspozycyjną ilość amunicji / przyznane przez armię limity dla korpusu/, obliczoną zarówno dla jednostek pierwszego, jak i drugiego rzutu. Ilość tę dzieli między jednostki które rzeczywiście w danym okresie i etapie wozną udział w walce. Głównym kryterium dla określenia ilości amunicji, jaką należy przydzielić danej dywizji, jest jej zadanie i ważność bronionego kierunku.

Po ustaleniu norm zużycia amunicji przez artylerię dywizyj i KGA, dowódca artylerii korpusu powinien ustalić, rany podział amunicji dla wykonania zadań przez artylerię w kolejnych okresach i etapach walki i odpowiednio do tego roznieść zapasy amunicji w terenie.

Przy rozwiązywaniu tego zagadnienia należy pamiętać, że dowóz amunicji na SO w czasie walki może być bardzo utrudniony ogniem artylerii nieprzyjaciela. Okoliczność ta zmusza do składania części amunicji na SO na ziemi/w schronach/.

Poza tym należy uwzględnić możliwość uzupełnienia zużytej amunicji w wypadku, gdy zużycie jej przez poszczególne jednostki przekroczy przewidziane normy. Uzupełnienie przeprowadza się przede wszystkim za pomocą dowozu amunicji z tyłu, a również przez manewr wewnątrz jednostek artylerii - z odcinków mało aktywnych na odcinki zagrożone.

Ilość amunicji złożonej na SO będzie zależna od wielu czynników, z których najważniejsze są:

- plan walki obronnej dowódcy korpusu/jakie zadania według przewidywań mają być w danym okresie czy etapie walki wykonane z zajmowanych stanowisk ogniowych/;

- przewidywany charakter działań nieprzyjaciela;
- teren /możliwość wykonania zaopatrywania w czasie walki/.

Dostarczenie jednostkom artylerii korpusu przewidzianej ilości amunicji wymaga wykonania wyteżonej pracy przez środki transportowe.

Dowódca artylerii korpusu własnych środków transportowych nie posiada, a jego rola w organizacji dowozu amunicji wyraża się w przekazywaniu kwatermistrzowi zapotrzebowań: gdzie, kiedy i jaka ilość amunicji powinna być dostarczona. Na podstawie tych zapotrzebowań kwatermistrz uzgadnia pracę organów transportowych jednostek artylerii z pracą innych organów transportowych obsługujących korpus armijny.

Dowódca artylerii korpusu jest odpowiedzialny za zaopatrywanie materiałowe i ewakuację w swym dziale, w ramach środków transportowych posiadanych przez jednostki artylerii lub przydzielonych przez armię.

Współpracę ze sztabem kwatermistrza korpusu w imieniu dowódcy artylerii korpusu organizuje i wykonuje szef wydziału uzbrojenia. Do zakresu omawianej współpracy należy:

- zorganizowanie transportu amunicji i sprzętu dla podległych jednostek;
- wykorzystanie powracającego pustego taboru dla ewakuacji;
- roznieście tyłów jednostek artylerii.

Wydział uzbrojenia opracowuje swe wnioski do planu i rozkazu kwatermistrza korpusu.

Odbito 135 egz.

/ na 50 matr. 1 egz. na 25 ark/

Egz.Nr.1 - 2 Sztab Gen. Oddz. III i XI

" " 3 W.A.T.

" " 4 - Archiwum

" " 6 - 135 Bibl.Tajna

Wyk.płk.RIEDL

Druk.SA Nr.ks.11/Wyszcz.

Dnia 13.09.1951r.

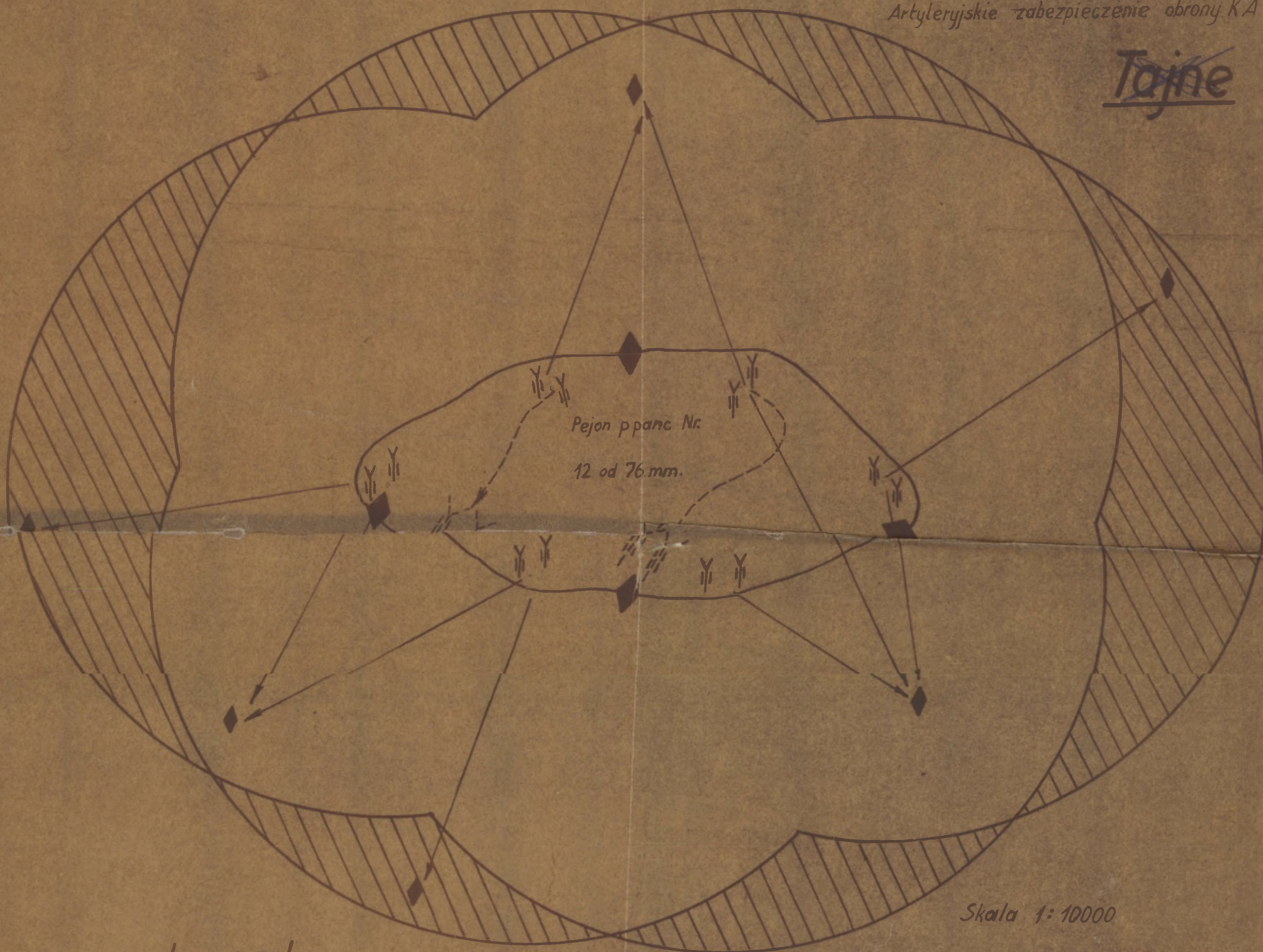

Szkic rejonu p-pancernego

Załącznik Nr. 1 do skryptu

Artyleryjskie zabezpieczenie obrony KA

Tajne

Skala 1:10000

Legenda:

Przestrzeń zakreskowana oznacza wycinki terenowe na których można skoncentrować ogień dwóch plutonów p-panc

||| Stanowiska ogniowe dział p-pancernych – zasadnicze

||| Stanowiska ogniowe dział p-pancernych – zapasowe

---> Marszruta przesunięcia dział

Ods. to 135 egz.

Egz. Nr. 1-2 Sztab Gen. Oddz. IV i XI

- " - 3 W.A.T.

- " - 4-5 Archiwum

- " - 6-135 Bibl. Tajna

Ref. plk. Riedl

Wyk. 7j Nika. 14/mest.

Dnia 11-2-1951r.

